

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

İLKÖĞRETİM OKULLARININ AFET VE ACİL DURUMLARA YÖNELİK
KURUMSAL HAZIRLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ
(GÜMÜŞHANE İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vildan ORAL

OCAK, 2018
GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFET YÖNETİMİ ANABİLİMDALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**İLKÖĞRETİM OKULLARININ AFET VE ACİL DURUMLARA YÖNELİK
KURUMSAL HAZIRLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ: GÜMÜŞHANE
İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Vildan ORAL

Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA

OCAK, 2018

GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA danışmanlığında, Vildan ORAL tarafından hazırlanan “İlköğretim Okullarının Afet Ve Acil Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli Örneği” isimli bu çalışma, 10/01/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

[İmza]

Doç. Dr. Saime ŞAHİNÖZ (Başkan)

[İmza]

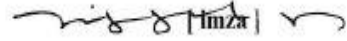
Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA (Danışman)

[İmza]

Yrd. Doç. Dr. Mümin POLAT (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

10.10.2018

[İmza]

Unvanı Adı SOYADI

Yrd. Doç. Dr. Bülent BAL
Enstitü Müdürü V.

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “İlköğretim Okullarının Afet Ve Acil Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli Örneği” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☒	Tezimin 5 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.... / /

[İmza]

Vildan ORAL

ÖNSÖZ

Öncelikle tez konusunu seçerken isteklerimi göz önünde bulundurup bana yardımcı olan, tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi, destek ve samimiyetini esirgemeyen, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım sayın hocam Doç. Dr. Afşin Ahmet KAYA'ya teşekkürü bir borç bilir ve şükranlarımı sunarım. Çalışmamda konu, kaynak ve yöntem açısından bana sürekli yardımda bulunarak eleştirileriyle yol gösteren ve değerli zamanını ayıran kıymetli meslektaşım Öğr. Gör. Melikşah TURAN'a sonsuz teşekkür ve minnetlerimi sunarım.

Zorlu tez sürecinde benden yardımlarını, güvenini ve desteğini esirgemeyen arkadaşım Mehmet Şirin YILDIZ'a ve hayatımın her evresinde bana destek olan, bu hayattaki en büyük şansım kardeşim Gülden ORAL'a teşekkür ve minnetimi özellikle belirtmek isterim.

Gümüşhane - 2018

Vildan ORAL

ÖZET

[ORAL, Vildan]. İlköğretim Okullarının Afet ve Acil Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi (Gümüşhane İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, 2017, (XVI+79 Sayfa)

Ülke topraklarının bölgesel olarak çeşitli tehlikeleri bünyesinde barındırması, afet ve acil durumlara yönelik kurumun ihtiyaç ve isteklerine cevap verebilecek esnek planların yetersizliği ve bireysel korumasını sağlayamayan yaş grubundaki çocukların okulda geçirdikleri süre dikkate alındığında kurum bazında kapasite, risk, tehlike ve zarar görülebilirliklerin ortaya konulduğu hazırlık planlarına ihtiyaç vardır. 1999 Marmara Depremi sonrası oluşturulan afet yönetimi politikaları ile afet ve acil durumlara yönelik kurumsal ve bireysel hazırlıklara önem verilmiştir. Temel kurumlardan biri olan okullarda da afet ve acil durumlara yönelik olarak hazırlık çalışmaları yapılmakla beraber bu çalışmaların yeterlilik düzeylerinin ölçümleri sınırlı sayıdadır. Bu sebeple literatüre katkı sağlamak ve ilköğretim okullarındaki afet ve acil durumlara yönelik kurumsal hazırlıkları değerlendirmek adına bu alanda çalışma yapılması gerekliliği doğmuştur. Mevcut eksikliklerden dolayı gerek duyulan bu çalışmanın amacı Gümüşhane ilinde bulunan ilköğretim okullarının afet ve acil durumlara karşı kurumsal hazırlıklarını araştırmaktır. Bu çalışma ilköğretim okullarında afet ve acil durumlara karşı yapılan hazırlıkları, okullar arasındaki farkları tespit etmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılacaktır. Çalışmanın okullardaki afet ve acil durum planlarını, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliğini, tatbikatlar ve risk analizlerinin yeterliliğini belirleyici nitelikte olması hedeflenmektedir. Araştırma 2017-2018 Eğitim- Öğretim yılında Gümüşhane ilindeki 65 ilköğretim okulunda çalışan 173 sınıf öğretmenine 2010 yılında Yrd. Doç. Dr. Aysel Kökçü tarafından geliştirilen ‘Ortaöğretim Kurumlarında Afet ve Acil Durumlara Hazırlık Ölçeği’ anket formu uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler SPSS programı uygulanarak analiz edilmiştir. Anket formunun okullar arası afet ve acil durumlara kurumsal hazırlık açısından farklılıkları ortaya koyması beklenmektedir. Ayrıca sınıf öğretmenleri ve idari personelin kurumdaki görev süresi, görev türü, eğitim durumu, yaş ve cinsiyet gibi değişkenlerinin kurumun hazırlıklarındaki rolünün değerlendirilmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet, Acil Durum, Kurumsal Hazırlık, Okullar

ABSTRACT

[ORAL, Vildan]. Evaluation of the Institutional Preparations of the Primary Schools for Disaster and Emergency Situations (Gümüşhane İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, 2017, (XVI+79 Sayfa)

The preparation of the institutional capacity, risk, hazard and harmfulness of the institutional basis while the country's territory occupies various hazards in the region, the inadequacies of flexible plans to meet the needs and desires of the institutional level in disaster and emergency situations and the age group children in the age group who cannot provide individual protection. Plans are needed. 1999 Marmara Earthquake post regulation policies and institutional and individual preparations for disasters and emergencies have been emphasized. One of the main institutions is the number of schools to carry out preparatory works for disasters and emergencies as well as to measure the sufficiency levels of these studies. For this reason, it has become necessary to make a contribution to the literature and to carry out this field work in order to evaluate institutional preparations for disaster and emergency situations in primary schools. The aim of this study is to investigate the institutional preparations of primary schools in Gümüşhane province against disasters and emergencies. This study will be conducted as a descriptive study to determine the differences between schools in preparation for disaster and emergency situations in primary schools. It is aimed that the worker will be able to determine the disaster and emergency plans in schools, the coordination and cooperation between the institutions, the adequacy of the exercises and risk analyzes. Research in 2017-2018 academic year, 173 class teachers working in 65 elementary schools in Gümüşhane province, Assoc. Dr. Aysel Kökçü developed the questionnaire for the 'Disaster and Emergency Preparedness Survey in Secondary Education Institutions'. The obtained data were analyzed by applying the SPSS program. It is expected that the questionnaire will reveal differences in institutional preparation for disaster and emergency situations between schools. It is also expected that the role of classroom teachers and administrative staff in the institutional preparation of the variables such as duration of the institution, type of duty, education status, age and gender are evaluated.

Keywords: Disaster, Emergency, Institutional Preparation, Schools

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK

İÇ KAPAK

KABUL VE ONAY	II
BİLDİRİM	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VII
İÇİNDEKİLER	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIV
GRAFİKLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR	XVI
GİRİŞ	1-2

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1 Afet Kavramı	3
1.2. Afet Türleri	4
1.2.1.Doğal Afetler.....	4
1.2.2.Sosyal Afetler.....	4
1.2.3.Teknolojik Afetler	5
1.3. Acil Durum Kavramı	5
1.4. Tehlike Kavramı	5
1.5. Risk Kavramı	6
1.6. Zarar Görebilirlik.....	6
1.7. Afet Yönetimi	7
1.7.1 Afet Yönetimi Evreleri.....	8

1.7.1.1.Hazırlık	9
1.7.1.2. Müdahale	9
1.7.1.3.Zarar Azaltma	10
1.7.1.4. İyileştirme	10
1.7.2. Okulların Afet Geçmişi	10
1.7.3.Okullar İçin Afet Hazırlıkları	12

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÜMÜŞHANE İLİNİN AFET PROFİLİ	18-22
2.1.Gümüşhane İlının Genel Özellikleri	18
2.2.Gümüşhane İlının Afetselliği	18

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GEREÇ VE YÖNTEM	22-62
3.1. Problemin Durumu	22
3.1.1. Problem Cümlesi	22
3.1.2. Alt Problemler	22
3.2. Araştırmanın Amacı	22
3.3. Araştırmanın Önemi	23
3.4. Araştırmanın Kapsamı	23
3.5 Araştırmanın Sınırlılıkları	24
3.6. Araştırmanın Modeli	24
3.7.Araştırmanın Hipotezleri	25
3.8. Veri Toplama Araçları ve Yöntem	26
3.9. Bulgular ve Yorumlar	29
3.9.1 Okulların Kurumsal Hazırlık Faaliyetlerine İlişkin Bulgular	31
3.10. Hipotezlerin Değerlendirilmesi	52
3.11. Tartışma	56

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	62
KAYNAKÇA	66
ÖZGEÇMİŞ.....	74
Ek 1. Anket Formu	76
Ek 2. Araştırma İzni.....	79

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Boyutları	12
Tablo 2. Afetlere Hazırlık, Müdahale ve İyileştirmede Okulların Rollerini	13
Tablo 3. Okullar İçin Afet Yönetim Adımları	17
Tablo 4. Gümüşhane İli Deprem Bölgeleri	20
Tablo 5. Ölçeğin Güvenilirlik Analizi.....	27
Tablo 6. Doğrulamalı Faktör Analizine İlişkin Bulgular	28
Tablo 7. Demografik Bilgilere Ait Frekans Tablosu	29
Tablo 8. Okullar İçin Kurumsal Hazırlık Dağılım Oranları.....	31
Tablo 9. Kurumsal Hazırlık Puan Skalası	38
Tablo 10. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları	38
Tablo 11. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları İlçelere Göre Dağılımı	39
Tablo 12. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Cinsiyete Göre Dağılımı.....	39
Tablo 13. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Medeni Duruma Göre Dağılımı.....	39
Tablo 14. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Yaşa Göre Dağılımı	40
Tablo 15. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Çalışma Yılına Göre Dağılımı	41
Tablo 16. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Göreve Göre Dağılımı	41
Tablo 17. Hazırlık Bilgi Düzeyi Puan Skalası	42
Tablo 18. Kurumsal Hazırlık Durumu Ortalama Puanları Alt Gruplara Göre Dağılımı	42
Tablo 19. İlçelere Göre Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları.....	44
Tablo 20. İlçelere Yönelik Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları İkilili İlişkisi	44
Tablo 21. İlçelere Göre Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları	45
Tablo 22. İlçelere Yönelik Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları İkilili İlişkisi.....	45
Tablo 23. İlçelere Göre Yangın Önlemleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları.....	45
Tablo 24. İlçelere göre Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları.....	46
Tablo 25. İlçelere Yönelik Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları İkilili İlişkisi	46
Tablo 26. İlçelere Göre Öğrenci ve Velilerin Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları.....	47
Tablo 27. İlçelere Göre Öğretmen Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanları.....	47

Tablo 28. İlçelere Göre Acil Durum Servisleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	48
Tablo 29. İlçelere Göre Haberleşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	48
Tablo 30. İlçelere Göre Tatbikatlar Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	49
Tablo 31. İlçelere Göre Afet Müdahale Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	49
Tablo 32. İlçelere göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar.....	50
Tablo 33. Cinsiyete Göre Kurumsal Hazırlık Durumu Ortalama Puanları Alt Boyutlara Dağılımı	50
Tablo 34. Acil Durum Görevlerine Göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar.....	51
Tablo 35. Acil Durum Görevlerine Göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puan İkili İlişkisi	52

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Afet Yönetimi Döngüsü.....	8
Şekil 2. İran Okullarda Afet Operasyon Şeması.....	14
Şekil 3. Victoria Küçük Okullarda Afet Operasyon Şeması.....	15
Şekil 4. Türkiye Okullarda Afet Yönetimi Kurumsal Yapılanma	15
Şekil 5. Gümüşhane İli Heyelan Risk Haritası.....	21
Şekil 6. Araştırma Modeli.....	24
Şekil 7. Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı.....	27

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. 2010-2017 Yılları Arasında Meydana Gelen Doğal Afetlerden Etkilenen Kişi Sayısı	3
Grafik 2. 2000-2017 Yılları Arasında Gümüşhane İlinde Meydana Gelen Afet Sayıları	19
Grafik 3. 2010-2017 Yılları Arasında Gümüşhane İlinde Meydana Gelen Afetlerin Yıllara Göre Dağılımı	19

KISALTMALAR

ADRC: Asya Risk Azaltma Merkezi

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

CBS: Coğrafi Bilgi Sistemi

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

EM-DAT: Uluslararası Afet Veri Tabanı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

TABB: Türkiye Afet Bilgi Bankası

TDK: Türk Dil Kurumu

GİRİŞ

2014'te 100 ülkede 19.3 milyon insandan daha fazlası doğal afetler sonucu çoğunlukla kendi ülkeleri içerisinde olmak üzere bazen de uluslararası sınırlar boyunca evlerini terk etmişlerdir (Sanderson and Sharma, 2016: 21). Türkiye de konumu itibarı ile başta depremler olmak üzere sel, heyelan, yangın, çığ ve kaya düşmesi gibi doğal afetlerle yoğun olarak karşılaşılacak ülkeler arasında yer almaktadır (Erkan vd., 2011: 1; Öztürk, 2003: 42). Ayrıca göç ve terör faaliyetleri Türkiye'de görülen insan kaynaklı afet türleri arasındadır. Afetlerin yoğun yaşandığı bir ülke olmasına rağmen Türkiye, afetlere karşı dayanıksız/hazırlıksız ülkelere biridir. Yakın geçmişe kadar kuraklık, sel, deprem ve toprak kayması gibi yıkıcı doğal felaketlere bir ölçüde seyirci kalınmıştır (Kadioğlu, 2008:1). 1999 yılında yaşanan Gölçük ve Düzce depremleri, afetlerle mücadelede eksikliklerin yeniden gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesinde yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Bu bağlamda yapılan değerlendirmeler sonucunda, afetlere hazırlık kapsamında var olan yapılanmanın zaafılarına karşı yeniden yapılanma gereksinimi görülmüştür (Işık, 2012: 82).

Günümüze kadar afetlere karşı çeşitli politikalar belirlenip uygulanmaya çalışılsa da bu politikalar çoğunlukla hazırlık yerine müdahale ve iyileştirme safhalarını kapsamaktadır. Ancak gelişmiş ülkelerdeki afet politikaları müdahaleden çok hazırlık ve zarar azaltma üzerine yoğunlaşmaktadır. Doğal afet zararlarının azaltılmasında en etkili yöntemlerden biri henüz afet olmadan, yapılacak olan risk azaltma uygulamaları ile olası kayıpların en aza indirilmesidir (Genç, 2007: 201). Bu nedenle son zamanlarda ülkemizde de afetlere karşı hazırlık ve zarar azaltma politikaları benimsenmeye başlanmış, zarar görülebilirlik düzeyi yüksek olan hassas grupların belirlenmesi ve bu gruplara yönelik etkili yöntemler uygulanması önem kazanmıştır. Hassas grupların en önemlilerinden biri bireysel korumasını sağlayamayan ilköğretim düzeyindeki öğrencilerdir. Okullarda meydana gelebilecek kazalarda, okul çalışanlarının koruma, kurtarma, ilkyardım, müdahale ve iyileştirme konusunda yeterli bilgiye sahip olması öğrenci güvenliğinin sağlanmasında istenilen sonuçlara ulaşılmasını etkilemektedir (Memduhoğlu vd., 2008: 76). Buradan hareketle kendi korumalarını sağlayamadıkları

için zarar görmelerini engellemek ve korunmalarını üstlenmek öğretmenler ve idari personele düşmektedir.

lke topraklarının aktif fay kuşakları içerisinde yer aldığı ve bölgesel bazlı çok çeşitli afet risklerine sahip olduğu dikkate alındığında okulların acil müdahale gerektiren günlük olaylar dışında, afete dönüşebilecek olaylarla karşılaşma olasılığının ne kadar yüksek olduğu açıklıkla görülmesine rağmen Türkiye’de ilk, orta ve yükseköğretimde afet yönetim sisteminin geliştirilmesi ve afet planlarının hazırlanması henüz başlangıç aşamasındadır (Ergünay, 2013). Doğal, teknolojik ve insan kaynaklı tehditler hangi büyüklükte olursa olsun, bunlara karşı koruyucu ve önleyici tedbirleri almayan\hazırlıklı olmayan kurum ve kuruluşların olaya zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale etme ve en az zararla atlatma şansı bulunmamaktadır (Barış, 2013:1). Bu gerçeğe karşın bu güne kadar okullarımızda bir afet yönetim sistemi kurulamamış nleme ve risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme faaliyetlerini kapsayan strateji ve eylem planları hazırlanamamıştır (Ergünay, 2013).

BİRİNCİ BÖLÜM

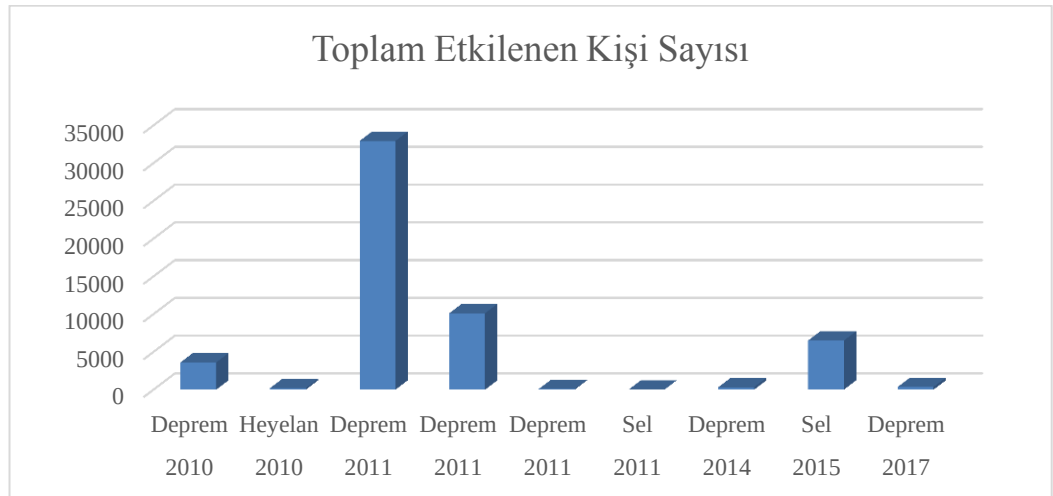
1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Afet Kavramı

Afetler; fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal yaşamı ve insan faaliyetlerini durduran veya sekteye uğratan ve etkilenen topluluğun kendi imkân ve kaynakları ile üstesinden gelemeyeceği, doğal, teknolojik veya insan kökenli olaylara denilmektedir (Özmen vd. 2005: 1472). Doğal ve teknolojik kökenli olaylar temelde bir afet olarak ortaya çıkmamakla beraber insanların verdiği tepkilerle afete dönüşebilmektedir. Bir olayı afet yapan, süreçte etkin olan unsurların, birbirine karşı aldığı pozisyonlardaki risklere karşı kullanılan stratejiler, uygulamalar ve bunlara alınan cevaplardır (Öner, 2007: 215).

Afetler bazen saptanabilecek düzeyde uzun zamanda oluşurken, genellikle aniden ve fark edilmeden gerçekleşirler (Gökçe vd. 2008: 10). Günümüzde doğal afetlerin oluşum kuralları bir dereceye kadar bilinebilse de afetin yeri, zamanı ve büyüklüğünü önceden haber almak, bilim ve teknolojinin bugün için ulaştığı seviyede, olası değildir (Uzunçabık, 2005: 4,5).

Grafik 1. 2010-2017 Yılları Arasında Meydana Gelen Doğal Afetlerden Etkilenen Kişi Sayısı

Kaynak: (www.emdat.be, 2017).

1.2. Afet Türleri

Afetler literatürde çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır. Uluslararası sınıflandırmalarda afetler, doğal ve teknolojik afetler olarak iki kategoride ele alınmaktadır. Doğal afetler ise hidrometeorolojik ve jeolojik afetler şeklinde değerlendirilmektedir (Hoyois ve diğerleri, 2006: 15). Uluslararası Afet Veri Tabanı (EM-DAT) ise afet türlerini biyolojik, klimatolojik, jeofiziksel, hidrolojik ve meteorolojik olmak üzere 5 alt gruba ayırmıştır (www.emdat.be, 2017).

Ülkemizde ise T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın 2014 yılında hazırladığı Afet Yönetiminde Etkinlik Komisyon Raporu'na göre afetler; doğa ve insan kaynaklı olarak ikiye ayrılmaktadır (Ural vd. 2014: 3).

Shaluf 2007 yılındaki çalışmasında afetleri doğal, insan kaynaklı ve karışık şeklinde üç tipte sınıflandırmıştır (Shaluf, 2007: 704). AFAD'ın belirlediği afet türlerine bakacak olursak doğal (jeolojik, klimatolojik ve biyolojik), sosyal ve teknolojik olarak bir sınıflandırma karşımıza çıkmaktadır (www.afad.gov.tr, 2017).

1.2.1. Doğal Afetler

Doğa kaynaklı afetler, oluşumları tabiat olaylarına dayanan afetler olarak ifade edilmektedir (deprem, sel, heyelan, erozyon, kuraklık, küresel ısınma vb.) (Ural vd. 2014: 3). Doğal afetlerden klimatolojik olanlar çığ, heyelan, kuraklık, kıtlık, kasırgalar ve diğer afetler (böcek istilaları) kabul edilmektedir. Jeolojik olanların içerisinde ise depremler, volkan patlamaları ve tsunamiler yer almaktadır (Hoyois ve diğerleri, 2006: 15). Türkiye'de son 70 yılda hasar gören 600.000 konutun %66'sı deprem; %15'i su baskınları, %10'u yer kaymaları, %7'si kaya düşmeleri ve %2'si meteorolojik olaylar ve çığ düşmelerinden kaynaklı doğal afetler sonucu oluşmuştur (Özkul ve Karaman, 2007: 251).

1.2.2. Sosyal Afetler

İnsanın doğaya olan etkileşiminin aşırılışması eğitimsizlik, bilgisizlik, dikkatsizlik, yeterli önlemlerin alınmaması gibi sebepler sonucunda oluşan afetlerdir (yangın, savaş, terör saldırıları, göç vb.) (Ural vd. 2014: 3). Diğer taraftan insan

kararlarından kaynaklanan felaket olayları olarak da nitelendirilmektedir (Shaluf, 2007: 705).

1.2.3. Teknolojik Afetler

Teknolojik felaketler, teknolojik ve bürokratik organizasyon sistemlerindeki bozulmalar, doğal ve yapılı çevrenin tahrip edilmesine veya kirlenmesine yol açtığı zaman ortaya çıkmaktadır (Gill and Picou, 1998: 796). Temelde büyük tesislerde meydana gelen kimyasalların saçılması, endüstriyel binaların çökmesi, patlamalar, gaz kaçaklarını kapsayan endüstriyel kazalar, teknolojik bir felaket olarak değerlendirilmekle birlikte çeşitli kaynaklarda teknolojik afetler hava, kara ve deniz taşımacılığında meydana gelen kazaları kapsayan *ulaşım kazaları* ve endüstriyel olmayan mahalli binaların çökmesi, patlama ve yangınları kapsayan *çeşitli kazaları* da bünyesinde barındırmaktadır (Shaluf, 2008: 115; Hoyois ve diğerleri, 2006). AFAD teknolojik afetler kategorisine yukarıdaki durumlara ek olarak maden kazalarını da eklemiştir (www.afad.gov.tr, 2017).

1.3. Acil Durum Kavramı

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğünde acil durum kavramı; büyük fakat genellikle yerel imkânlarla baş edilebilen çapta, ivedilik gerektiren tüm durum ve hâller olarak tanımlanmaktadır (AFAD, 2014: 20). Acil durumlar, afetlerden etkilenen topluluğun baş etme yeteneğini boğduğu ve daha fazla yaşam ve maddi kaybı önlemek için hızlı ve etkili bir eylemin gerekli olduğu durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Wisner and Adams, 2002: 5). 5902 sayılı kanunda ise toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahaleyi gerektiren olaylar ve bu olayların oluşturduğu kriz hâli şeklinde ifade edilmiştir (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 2009: 10449).

1.4. Tehlike Kavramı

Toplumlar için büyük zararlara yol açacak gerçekleşme ihtimali olan ama istenmeyen doğal, teknolojik ve insan kökenli olaylar tehlike olarak ifade edilebilmektedir (Işıkara ve Çalışkan, 2010: 19). Başka bir tanımda önceden önlem

alınmadığında, can ve mal kayıplarına neden olabilecek, gündelik yaşamımızı sürdürmemizi engelleyebilecek, doğa veya insan kaynaklı afetleri tetikleyici olaylar tehlike olarak adlandırılmaktadır (Kadioğlu ve diğ., 2013: 12). Asya Risk Azaltma Merkezi (ADRC)' ne göre ise tehlike kavramı; çevresel bozulma, sosyo-ekonomik yıkım, can kaybı ya da yaralanma ve maddi hasara sebep olan insan aktiviteleri, olgular ya da zarar verme potansiyeli olan fiziksel olaylar şeklinde ifade edilmektedir (www.adrc.asia, 2017).

1.5. Risk Kavramı

TDK (Türk Dil Kurumu) tanımına göre risk kavramı zarara uğrama tehlikesi, riziko şeklinde ifade edilmektedir (www.tdk.gov.tr, 2017). Risk kavramı; çevre ve kurumlardan beklenen hizmetlerin, altyapının, kültürel varlıkların, ekonomik refahın, sosyal çevrenin, sağlığın ve yaşamın üzerinde olumsuz etkilere sahip olan tehlike potansiyelini ifade etmektedir (Committee on Increasing National Resilience to Hazards and Disasters; Committee on Science, Engineering and Public Policy, 2012: 3). Afet riski açısından bakıldığında Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tanımına göre bir felaketin ortaya çıkma olasılığıdır. Ayrıca bir riskin değerlendirilmesi, belirli bir toplum için kabul edilebilir riski tanımlayan eşikler dikkate alınarak savunmasızlık değerlendirmesi ve etki tahminini içermektedir (www.who.int, 2017). Riskleri yönetme aşamasına gelindiğinde ise karşımıza iletişim, savunmasızlığı yönetme ve esneklik, büyümeyi kolaylaştırma stratejileri ile direnç ve hazırlıkları teşvik çıkmaktadır (Paton and Johnston, 2004: 275). Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi tarafından oluşturulan Sendai Çerçeve Eylem Planında ise afet riskleri açısından önümüzdeki 15 yılda; bireylerin, işletmelerin, toplulukların ve ülkelerin afet nedeniyle kayıplarını önemli ölçüde azaltarak yeni afet risklerinin oluşmasını önlemek, uluslararası işbirliğini ön plana çıkarmak vurgulanmıştır (United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2015: 14).

1.6. Zarar Görebilirlik

Zarar görebilirlik; fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel maruziyet koşullarına dayanan ve sürekli olarak değerlendirilmesi ve yönetilmesi gereken tehlike olarak tanımlanmaktadır (United Nations Office for Disaster Risk Reduction - Regional Office

for Arab States, 2011: 6). Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'nın Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü zarar görebilirlik kavramını; farklı tür ve büyüklükteki tehlikeler altında, insanların ve yaşam çevrelerinin uğrayabileceği fiziksel, toplumsal, ekonomik veya çevresel zarar ve kayıpların ölçüsü olarak ifade etmiştir (AFAD, 2014: 166). Dünya Sağlık Örgütü ise zarar görebilirliği bir sosyo-ekonomik sistemin, doğal tehlikelerin ve ilgili teknolojik ve çevresel felaketlerin etkisine duyarlı veya dirençli olma derecesi olarak tanımlamıştır (<http://www.who.int>, 2017). Bu zarar görebilirlik derecesi ise nüfus dağılımı, savunmasız grupların varlığı ve çeşitliliği, yapı standartları, altyapı, sosyal, kültürel ekonomik şartlar, çevre, gerekli hizmetler ve etkiyle ilişkili olarak ölçülmektedir (Kadioğlu, 2008: 6).

1.7. Afet Yönetimi

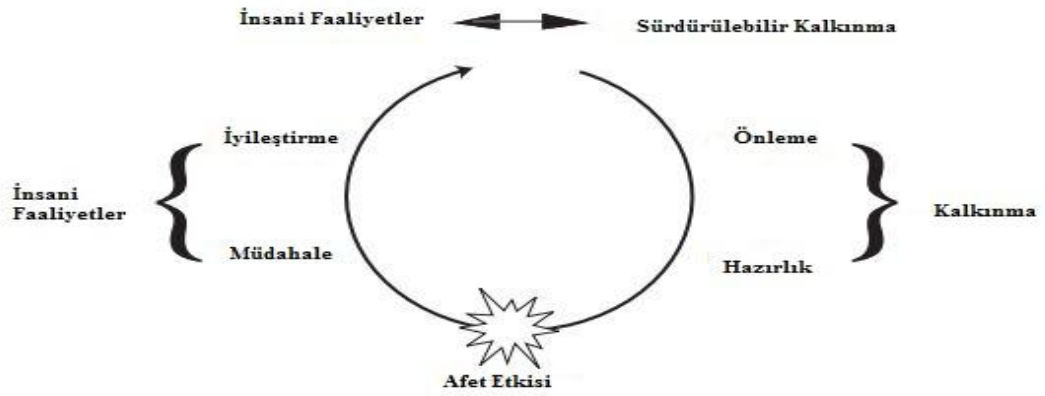
Afet yönetiminin amacı, afetlerin ekonomiye, toplumlara ve bireylerin hayatına verdiği zararı azaltmaktır (Rao ve diğerleri, 2007: 2). Bu amaçla, afet ile ilgili mevzuatları birleştirme, mevzuatların içermediği safhaların planlamalarını yapabilme yolları aranmalıdır (Kepekçi, 2007: 117) Çünkü etkili afet risk yönetimi, tehlikelerin türü ve kapsamı, hassas coğrafi alanlar ve yaşam ve mülk kaybını en aza indirme prosedürleri hakkında doğru bilgilere dayanmaktadır. (Government of Samoa, 2011: 3) Afet yönetimi, afetlerin doğası gereği kamu yönetiminin etkin olduğu bir süreç olarak planlanmakla beraber gönüllülerin ve hükümet dışı örgütlerin de faaliyet gösterebilecekleri bir çalışma alanı oluşturması gerekmektedir (Leblebici, 2014; 457). Çünkü toplumların afetlerden kurtulma kabiliyetleri afet direncini yansıtmaktadır (National Research Council, 2011: 9).

Bir felaketin neden olduğu değişiklikleri yönetmek için düzenli prosedürler ve kaynaklar yeterli değildir. Bir afet olgusu içerisinde cevap veren grupların, ajansların ve yargı alanlarının sayısı ve türü muazzam seviyede artmakta ve kuruluşlar arasındaki ilişki değişmektedir (Linda ve diğerleri, 1994: 17). Ayrıca sosyoloji, coğrafya, psikoloji, sivil savunma, kamu yönetimi ve kalkınma çalışmaları gibi birçok alan afet yönetimi alanının gelişimini zamanla etkilemiştir (Coetzee and Niekerk, 2012: 8).

1.7.1 Afet Yönetimi Evreleri

Afet yönetimi döngülerine yönelik araştırmanın hem en eski hem de en etkili örneği Prince'in 1920'de Halifax, Kanada'daki toplumsal tepkiler ve değişiklikler hakkındaki çalışmasıdır. Çalışma gelişen afet araştırma geleneğinin temelini oluşturmuştur (Coetzee and Niekerk, 2012: 8). Afet yönetim planlamaları, afet yönetimi döngüsü çerçevesinde yapılandırılmış hazırlık, zarar azaltma, müdahale ve iyileştirme olmak üzere dört evreden oluşmaktadır. (Joyce ve diğerleri, 2009: 317) Zarar azaltma safhası ile toplumların savunmasızlıkları ve felaketlerin etkilerini azaltmak, hazırlık aşamasıyla ise eldeki imkânlarla müdahale ve iyileştirme safhaları için kolaylık sağlamak amaçlanmaktadır. (Görmez vd. 2011: 1239).

Şekil 1. Afet Yönetimi Döngüsü

Kaynak: WISNER Ben & ADAMS John; (2002), **Environmental Health in Emergencies and Disasters: A Practical Guide**. Geneva, Switzerland: World Health Organization, pp.3.

Afet yönetiminin evrelerinde afet öncesi, sırası ve sonrası dönemler mevcut olup hazırlık ve zarar azaltma aşamalarına afet öncesi, müdahale ve iyileştirme aşamalarına afet sonrası dönemde yer verilmiştir. Afet öncesi ve sonrasındaki dönemler birbirini takip eden aşamalar olmakla beraber birbirlerinin alanına müdahale eden veya örtüşen safhalar değildir (Shaluf, 2008: 119).

1.7.1.1.Hazırlık

Yerel yönetimler ve yardım kuruluşları afet sonrasında afet alanında olacaktır, fakat her afetzedeye ulaşamayacakları için toplumun afet olmadan önce afetlere hazırlanması, güvenliklerini sağlamanın en iyi yoludur. (Kadioğlu, 2006: 67) Hazırlık aşaması, acil durumun erken bulguları için sistemi tespit etmeyi, önlemeyi veya sonuçlarını azaltmayı amaçlamaktadır (Zimmerman, 1985: 34). Planlar, eğitimler, tatbikatlar, erken uyarı sistemleri ve oluşturulan afet senaryoları afetlere yönelik hazırlıkta yürütülen çalışmalardan bazılarıdır. Afetlere hazırlıkta direncin oluşturulması ve sürdürülmesi ise, bir topluluğun değişimi izleyebilmesi ve ardından gözlenen değişime uyum sağlamak için planları ve etkinlikleri uygun bir şekilde değiştirme kabiliyetine bağlıdır. (National Research Council, & Geographical Sciences Committee, 2011:4)

1.7.1.2. Müdahale

Müdahale eden kişinin ve aynı zamanda müdahale aşamasının amacı, hayat kurtarmak, maddi hasarları en aza indirmek ve olaydan sonra iyileşmeyi bir an önce başlatmaktır (Shaluf, 2008: 123). Müdahale aşamaları hazırlık aşamasında hazırlanan planlardaki görevleri yerine getirmektedir (Zimmerman, 1985: 31). Acil müdahale çabaları afetzedelere mümkün olduğunca çabuk uyarı, tahliye, sığınma ve tıbbi, gıda, lojistik vb. her türlü yardımı sağlamayı hedeflemektedir (Rawls and Turnquist, 2010: 521; Shaluf, 2008: 123). Afetlere müdahalenin en önemli aşamalarından biri olayla ilgili bilgi toplama, zararı ve durumu değerlendirme, olasılıkları hesaplama, kurtarma önceliklerini belirleme, karar verme, kurtarma planını hazırlama, müdahaleyi gerçekleştirip süreci değerlendirmeyi içinde barındıran arama-kurtarma faaliyetlerini içermektedir (McEntire, 2010: 171). Diğer yandan afete müdahalede lojistik destek ve boşaltma temel iki önemli faaliyettir. Tahliye faaliyetleri ilk müdahale aşamasında gerçekleşirken, lojistik destek operasyonları, etkilenen bölgede kalan mağdurların temel ihtiyaçlarının sürdürülmesi için daha uzun süre devam etmektedir. (Yi ve Özdamar, 2007: 1178).

1.7.1.3.Zarar Azaltma

Zarar azaltma aşaması felaketlerden kalıcı koruma sağlamak için tasarlanan faaliyetleri içerir. (Wisner and Adams, 2002: 5) Zarar azaltma aşaması, uygulamada iyileştirme evresindeki faaliyetlerle birlikte başlar ve yeni bir afet olana kadar devam eder (Gökçe ve Tetik, 2012: 10). Zarar azaltma yapısal olan\olmayan unsurları ve kaynaklar ile ilgili konularda koruma sağlamak, afetlerle etkili bir şekilde yüzleşmek ve afetlerin etkilerini en aza indirmek için yapılan faaliyetler bütünüdür (Khan ve diğerleri, 2008: 48). Zarar azaltmanın amacı afet olayının etkisini en aza indirmek, müdahale ihtiyacını azaltmak ve tepki verme kabiliyetini arttırmaktır.

1.7.1.4. İyileştirme

İyileştirme aşaması, altyapı sistemlerini asgari çalışma standartlarına geri getiren ve felaketten sonra yaşamı normal seviyelere döndürmek için tasarlanan uzun vadeli gayretleri yönlendiren faaliyettir. İyileştirme safhası hasar tespiti, enkaz temizleme ve afet yardımlarını içinde barındıran, personel ve topluluk motivasyonu gerektirdiği için acil durum yönetiminin yıldırıcı bir aşamasıdır (Shaluf, 2008: 123). İyileştirme, bir başka deyişle, afete maruz kalan toplumun yaşam koşullarını yeniden oluşturulması amacıyla, muhtemel afet risklerini azaltmak için sistematik bir özendirme ve gerekli düzenlemeleri yapmak için alınan kararları ve faaliyetleri kapsar (Gökçe ve Tetik, 2012: 15). Türkiye’de iyileştirme aşaması içerisinde afet ve acil durum nedeniyle bozulan yaşam şartlarının normale dönüşmeye yönelik olayın meydana gelmesinden hemen sonra başlayarak yapılacak kısa dönem ön iyileştirme faaliyetleri ifade etmektedir. (Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, 2013)

1.7.2. Okulların Afet Geçmişi

Kriz, örgütlerin tamamında oluşabilecek bir durum olup ve çözülebilmesi için yöneticilere çok önemli görevler düşmektedir. Okullarda da oluşan kriz durumlarını okul yöneticileri ve çalışanlar yönetebilmeli ve çözümü için çaba sarf etmelidir. (Döş ve Cömert, 2012: 330)

Okullar için afet ve acil durum yönetimi planlamasının ana amacı, öncesinde; afet oluşturabilecek tehlike ve riskleri belirlemek, önlenabilir ise önleme önlenemez ise olası etkilerini azaltmak ve hazırlıklı olunmasını sağlamak, afet sırasında; eğitim ve

tatbikatlarla kazanılmış temel doğru davranış biçimleri ile kurtarma ve tahliye esaslarının geciktirilmeden uygulanmasını sağlamak, afet sonrasında; kayıpları en düşük düzeyde tutmak ve okulun normal programına hızlı dönebilmesi için gereken faaliyetleri belirlemek ve uygulanmasını sağlamak, zamanında, hızlı ve etkili olarak müdahale etmek, olmalıdır (Özmen vd. 2015).

Dünyada okulları etkileyen afetler; 1966 ve 1996 yılları arasında Peru'da meydana gelen depremler sonucu çöken ya da ağır hasar gören betonarme binaların yüzde 50'si ilkokullardan üniversitelere kadar eğitim tesislerine ait yapılardır. Nepal Udaipur'daki 1988 depreminde (M 6.6 Richter) okulda yüksek güvenlik açığı bulunmakla birlikte, şans eseri okul saatleri dışında meydana gelen olayda 6000 okul binası yıkılmıştır. Okul saatleri dışında meydana gelmesine rağmen birkaç ay boyunca yaklaşık 300.000 çocuğun okula devamını bozmuştur. 1988 Ermenistan Spitak depreminde 5.000'den fazla öğrenci hayatını kaybetmiştir. İran, her yıl deprem, sel ve son zamanlarda siklon gibi doğal tehlikelerden etkilenmektedir. Güneydoğusundaki Bam 2003 depreminde 7000'den fazlası çocuk olmak üzere 26.000 kişi hayatını kaybetmiştir. Endonezya Aceh Eyaletindeki Aralık 2004 tsunami ve Java Adası Yogyakarta kentinde Mayıs 2006'da meydana gelen deprem, ülkeye çocuk ve kadının felaketlere karşı daha savunmasız olduğunu hatırlatmıştır. (International Strategy for Disaster Reduction, 2007)

Türkiye'de ise okulları etkileyen afetlere bakacak olursak; 1 Mayıs 2003 tarihinde Bingöl'de meydana gelen 6.4 büyüklüğündeki depremde Yatılı Bölge Okul binasının ve yatakhane binası tamamen çökmesi sonucu 1 öğretmen ve 84 öğrenci hayatını kaybetmiştir. 19 Mayıs 2011 tarihinde Simav'da (Mw:5.7) meydana gelen deprem sonucu 7 okul ve 23 Ekim-9 Kasım 2011 tarihlerinde Van'da (Mw:7.0 ve Mw=5.6) meydana gelen depremler nedeniyle 234 okulun ağır hasar görmüş ve eğitime uzun bir süre ara verilmek zorunda kalınmıştır. Bu olgular okullarımızın afete ne kadar hazırlıksız olduğunun açık göstergeleridir. Simav depreminin gece (23:15) oluşu, Van depreminin hafta sonu okullar kapalıyken olması (Pazar günü saat 13:41) daha büyük kayıpların olmasını engellemiştir. Özellikle Van depreminin ve tamamen yıkılmış olan 785 kişilik Gedikbulak İlköğretim Okulu'nda öğrencilerin, öğretmenlerin ve diğer çalışanların olmadığı bir gün ve saatte meydana gelmiş olması büyük bir şanstır (Özmen ve diğ., 2015: 38).

1.7.3.Okullar İçin Afet Hazırlıkları

Kriz durumları örgütlerin üst düzey hedeflerini tehdit eden durumlardır. Örgütsel yapı içerisinde değerlendirildiğinde, okullarımız kriz durumlarından olumsuz bir şekilde etkilemekte olup, bu durum okul içi ve çevresine olumsuz olarak yansımaktadır (Döş ve Cömert, 2012: 343). Okullar genellikle, milyonlarca çocuğun aileden sonra güvenli şekilde sosyalleştikleri en büyük kuruluşlar olarak kabul edilmektedir (Murray, 2008: 897). Okul güvenliği açısından bakıldığında, öğrencinin ya da diğer okul personelinin okula gitmek amacıyla evinden ayrıldığı andan itibaren tekrar evine gelinceye kadar geçen tüm aşamaları içerecek dinamik bir süreç olarak değerlendirilebilir (Işık, 2004). Okul güvenliğini tehdit edecek, acil durumlar, okul saatlerinde, kamplarda, gezilerde veya açık alan etkinliklerinde meydana gelen olayları içermektedir (Michelle and Stephens, 2002). Okul güvenliğini etkileyen olaylar okul ile ev arasındaki yolu, okul içerisini ve sınıf ortamını kapsamaktadır.

Tablo 1. Okul Güvenliğinin Kapsamı ve Boyutları

Kapsam	Boyutları
Okul ile ev arasındaki	Arkadaşlarından gelecek şiddet olayları Öğretmenlerin fiziksel şiddetine maruz kalma Tabii afetler
Okul içinde	Sağlık ve temizliğe ilişkin Cinsel istismar
Sınıfta	Psikolojik ve duygusal olaylar Etnik ve siyasî görüş konuları

Kaynak: IŞIK Halil; (2004), Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme, Milli Eğitim Dergisi, Sayı:164.

Okullarda krize neden olan ve okul güvenliğini etkileyen faktörler, yönetici, öğretmen, öğrenci ve diğer personellerden kaynaklanan *okul içi ve aile*, çevre baskı grupları, iş piyasası ve doğal afetlerden kaynaklanan *çevresel* etmenler olarak iki kategoride ele alınabilir (Döş ve Cömert, 2012: 344). Bununla birlikte, son deneyimler doğal afetler, okul içi şiddet, terör eylemleri ve salgın tehdidi ile okulların tüm kriz

olasılıklarına hazırlıklı olma gereksiniminin varlığını ortaya koymuştur (Murray, 2008: 897).

Okullar, geniş fiziki imkanlara ve insan kaynaklara sahip olduklarından olağanüstü hallere hazırlık ve bu hallerin toplum üzerindeki yıkıcı etkilerinin azaltılmasında, önemli görev ve sorumluluk üstlenmektedir. (Akpınar ve Köksalan, 2003: 151) Topluma, risk analizi ve afet önleme çabaları açısından destek verebilecek, bir afet meydana gelirse acil müdahale, yardım, iletişim, lojistik ve destek merkezleri gibi çok çeşitli alanlarda rol oynayabilecek potansiyele sahip kurumlardır. Ayrıca eğitim kurumları oldukları için tehlike farkındalığı ve afet hazırlığı konusunda toplum ve aile bilinçlendirilmesinde rol alabilecek yapıdadırlar (Mutch, 2014: 19).

Tablo 2. Afetlere Hazırlık, Müdahale ve İyileştirmede Okulların Roller

	Hazırlık	Müdahale	İyileştirme
Toplum	Okulların Hazırlık Sürecinin ve Afet Planlarının Parçası	Acil Yardım, İletişim ve Müdahale Merkezi	Yardım Dağıtımı ve Buluşma Merkezleri
Okul	Afet Eğitimi Tatbikat	Afet Sırası İlk Müdahale Merkezi	Okul Personeli, Öğrenci ve Veliler İçin Psikolojik Yardım
Öğrenci	Müfredat İçerisine Afet Eğitimlerinin Entegrasyonu	İlk Müdahale Sakinleştirme Güvenlik	Müdahale ve Kurtarma Faaliyetlerinde Kolaylaştırıcı

Kaynak: MUTCH Carol; (2014), The Role Of Schools İn Disaster Preparedness, Response And Recovery: What Can We Learn From The Literature?, Pastoral Care in Education, 32:1, 5-22, DOI: 10.1080/02643944.2014.880123

Türkiye’de Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği ile; (Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, 2013: 6097)

‘Afet öncesi her okulun afet ve acil durum planları yapmasını sağlamak, afet sırasında denetlemekle sorumlu olduğu tüm yurtlarda barınan öğrencilerin ve okullarda eğitimde olan öğrencilerin tahliyesinden, tahliye edilen öğrencilerin sağlık, beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının diğer hizmet grupları tarafından karşılanmasını sağlamak, afet sonrasında ise ivedilikle eğitim ve öğretim hizmetlerinin sürekliliğini sağlama, sorumluluğunu üstlenmiştir.’

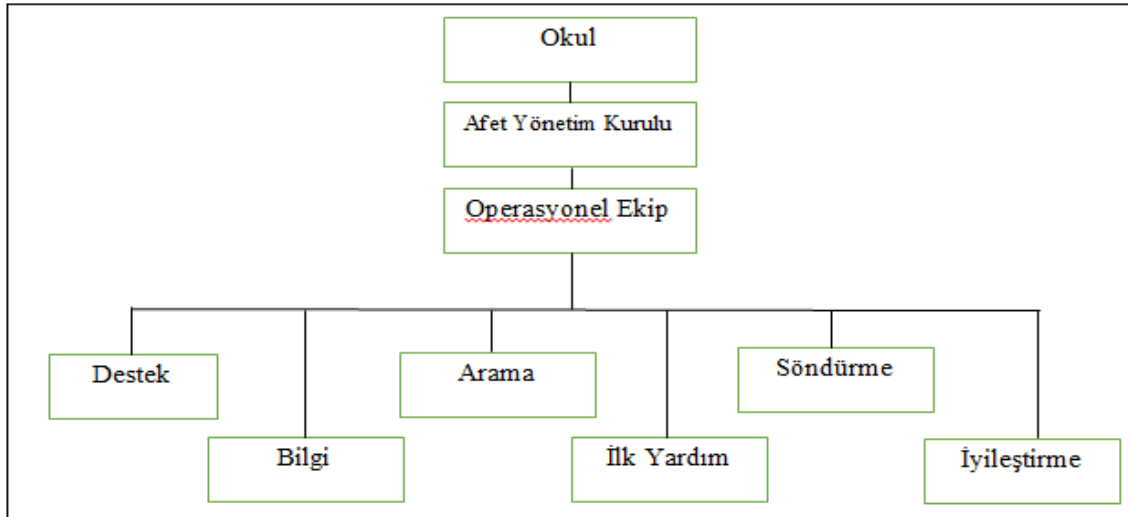
Okullar için hazırlık safhasına bakıldığında okul bölgesi ve ilçedeki her okul, okul kriz ekiplerini belirler ve acil durumlarda personelin rollerini açıkça belirtmelidir (Murray, 2008: 897).

Okul hazırlıklarının aşağıdaki önemli eylemleri içermesi gereklidir.

- Okulda bir afet ve acil durum komitesi kurmak,
- Okul afet ve acil durum planı geliştirmek,
- Paydaşlara sorumluluklarını bildirmek,
- Acil durum tatbikatları ve uygulamalarını yürütmek. (Fernandez and Berse, 2010: 2).

Okullarda afet yönetim sistemi, afetin sonuçlarını hafifletmek için çeşitli operasyonel ekiplere sorumluluklar yükleyerek afetin farklı evrelerini ele almaktadır. Aynı zamanda, ilgili personelin müdahale becerisine yönelik eğitimi için ayrıntılı planlar geliştirilmesi vurgulanması gereken bir husustur. Çünkü motive edilmiş, iyi hazırlanmış ve etkili bir topluluk "güvenlik kültürü" için bir anahtar niteliği taşımaktadır (Hosseini and Izadkhah, 2006: 659).

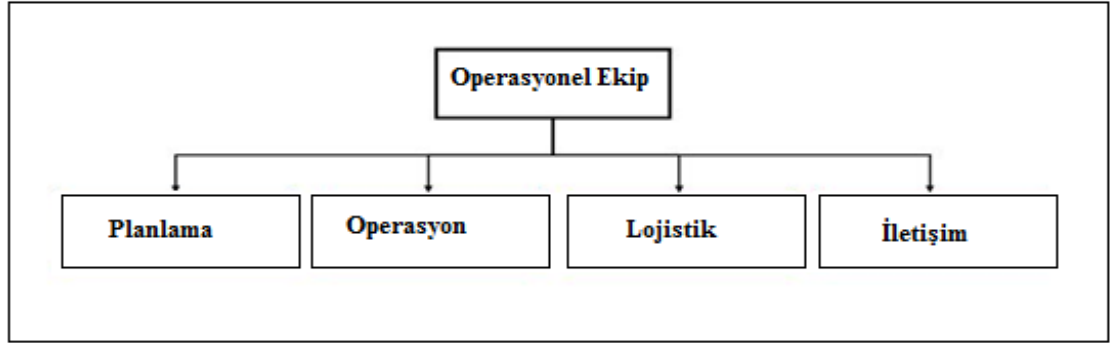
Şekil 2. İran Okullarda Afet Operasyon Şeması

Kaynak: Hosseini and Izadkhah, 2006: 657

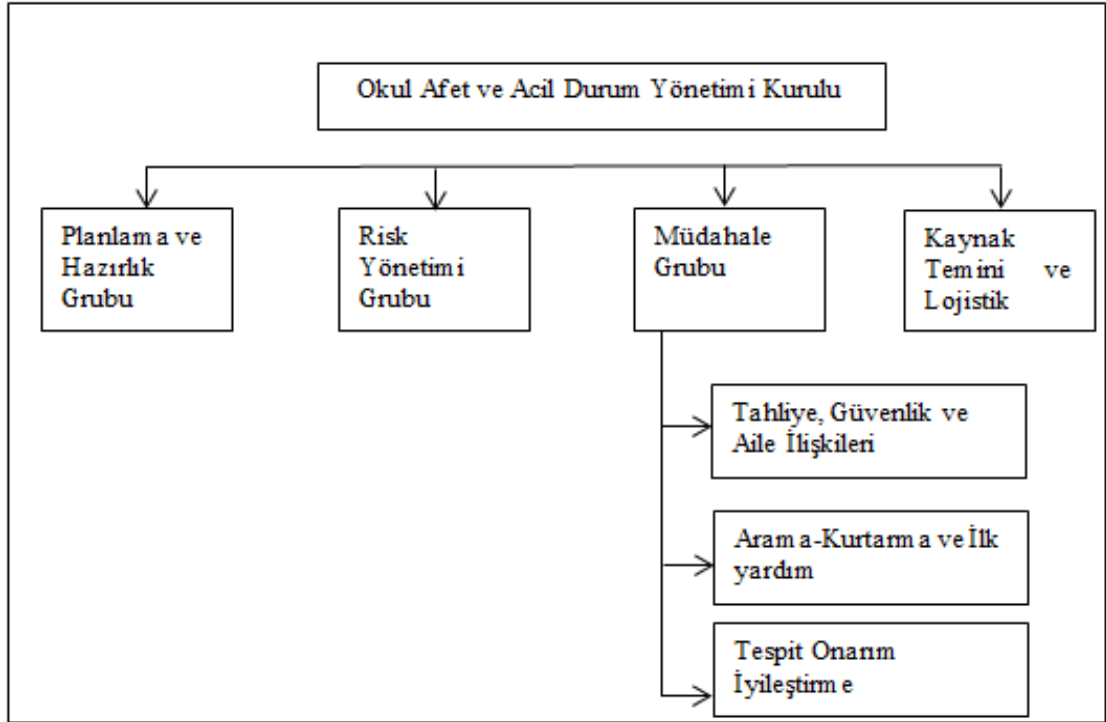
Afet ve krizler için bir kamu acil durum planı hazırlamak ve okul yöneticileri ile öğretmenlerini okulda afet yönetimi için operasyon planları hazırlamak üzere eğitmek hazırlık aşamasının önemli bir parçasıdır (Momani and Salmi, 2012: 473).

Şekil 3. Victoria Küçük Okullarda Afet Operasyon Şeması

Kaynak: Department of Education and Early Childhood Development; (2010), Emergency Management Guidelines, State of Victoria, www.education.vic.gov.au, pp. 5,8,9,10,20.

Şekil 4. Türkiye Okullarda Afet Yönetimi Kurumsal Yapılanma

Kaynak: Özmen vd., 2015: 47

Okullar için hazırlanan afet ve acil durum planları;

- Öğrenci ve personelin iletişim bilgilerini,
- Acil durum çağrı numaralarını,
- Kat planlarını ve krokilerini,

- Acil durum uyarı sistemlerini,
- Tahliye planları ve haritalarını,
- Olası tahliye durumunda sığınak olabilecek kurumların listesini,
- Plana oryantasyon ve tatbikatları,
- Aile ve vasileri bilgilendirme prosedürlerini,
- Okul malzeme envanterini,
- Acil durum tahliye koşullarını,
- Ek beklenmedik durum planlarını,
- Önemli evrakların yedeklerini içermelidir. (Fernandez and Berse, 2010: 7-8).

Homeland Security and Emergency Management çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin afet hazırlıklarındaki sorumluluklarını aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

- Okul acil durum planını geliştirmeye katılmak,
- Okul acil durum planı egzersizleri, tahliye ve eğitimlere katılmak,
- Evrensel acil müdahale prosedürlerindeki talimat ve uygulamaları gerçekleştirmek,
- Öğrencilerin kendileri ve başkalarına yardım etme yetenekleri konusunda kendilerine güven geliştirmelerinde yardımcı olmak,
- Acil durum süresince öğrencilere liderlik etmek,
- Acil durum stresindeki çocukların psikolojik ihtiyaçlarını bilmektir (Homeland Security and Emergency Management, 2005: 8).

Türkiye’de ilköğretim programlarında ‘deprem, depremin etkileri ve depremin etkilerini en aza indirmek’ için yapılması gerekenlere yer verilmiştir. (Öztürk, 2013: 308) Dünyanın çeşitli ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de okullarda afet ve acil durumun zararlarını azaltmak için mutlaka afet ve acil durum planlarının hazırlanması, etkili bir şekilde uygulanması ve afet ve acil durumlara karşı bütün önlem ve tedbirlerin alınması gerekmektedir. (Özmen ve diğ., 2015: 38) Türkiye’de okullarda afet yönetimi için 2013 yılında AFAD tarafından on adımlık bir rehber oluşturulmuştur. Adı geçen on adım ise aşağıdaki şekilde özetlenebilir; (Barış ve diğ., 2013)

Tablo 3. Okullar İçin Afet Yönetim Adımları

Adım	Eylem
1. Adım	“Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Kurulu” kurulması ve çalışma grubunun oluşturulması
2. Adım	Okullarda afet ve acil durumlara yönelik hazırlanacak planların afet yönetimi döngüsüne uygun olacak şekilde hazırlanması
3. Adım	Okulun genel durumunun açıklanması (öğrenci sayısı, okul binasının fiziksel özellikleri vb.)
4. Adım	Zarar azaltma aşamasında yapılacak çalışmaların planlanması (tehlikeler, riskler ve zarar görebilirliğin belirlenmesi vb.)
5. Adım	Hazırlık aşamasında yapılacak çalışmaların planlanması (eğitim, bilgilendirme, tatbikatlar vb.)
6. Adım	Müdahale aşamasında yapılacak çalışmaların planlanması (müdahale ekipleri, olayın tür ve büyüklüğü vb.)
7. Adım	İyileştirme aşamasında yapılacak çalışmaların planlanması (bina ve tesis iyileştirmesi, eğitsel ve psikolojik iyileştirme vb.)
8. Adım	Her aşamada yapılan çalışmaların okul afet ve acil durum yönetimi planlama döngüsüne uygunluğunun kontrol edilmesi
9. Adım	Yıllık faaliyetleri hazırlayarak planların değerlendirilmesi (uygulama yapılması, eksiklerin giderilmesi vb.)
10. Adım	Planların; elde edilen dersler, yapılan uygulamalar, değişen koşullar ve alınan önlemlere göre sürekli yenilenmesi gereken belgeler olduğunu unutulmaması.

Kaynak: BARIŞ Şerif, GERDAN Serpil, ÖZMEN Bülent; (2013), On Adımda Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Planı Hazırlama Kılavuzu

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÜMÜŞHANE İLİNİN AFET PROFİLİ

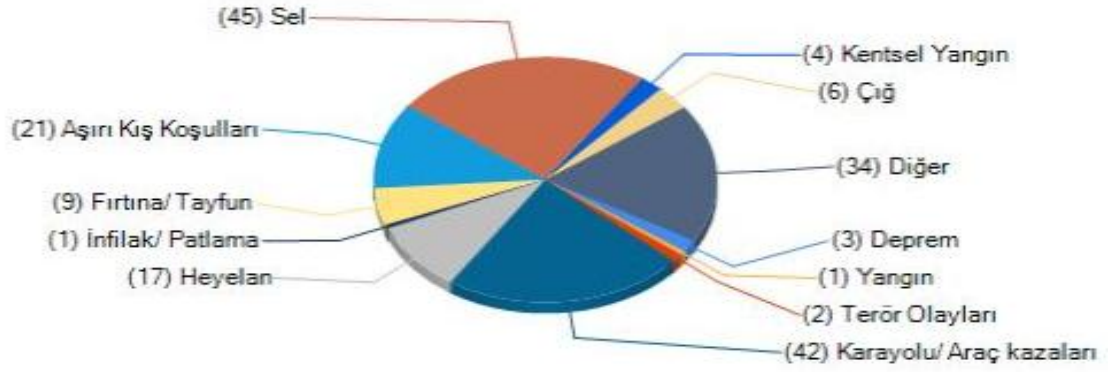
2.1.Gümüşhane İlinin Genel Özellikleri

Gümüşhane, Türkiye'nin kuzeydoğu kesiminde tarihi İpek Yolu üzerinde yer almaktadır (Alemdağ vd., 2014: 1208). 38° 45' - 40° 12' doğu boylamları ile 39° 45' - 40° 50' kuzey enlemleri arasında bulunmakta olup yüzölçümü 6.575 kilometrekaredir (www.gumushane.gov.tr, 2017). Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan Gümüşhane İli doğusunda Bayburt, batısında Giresun, kuzeyinde Trabzon ve güneyinde Erzincan ile komşudur (Alemdağ vd., 2014: 1205; www.gumushane.gov.tr, 2017). Sağlam bir topografya ile karakterize ve deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1210 metredir. Şehir merkezinde eğim derecesi 0 ° ile 60 ° arasında değişmektedir (Alemdağ vd., 2014: 1208; Nas ve Bayram, 2008: 2436). Yeryüzü şekilleri açısından Köse, Kelkit ve Şiran ilçelerinin yer aldığı güney kesimi yüksek bir plato özelliğinde, Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini kapsayan kuzey kesimi oldukça engebelerlidir. Gümüşhane'nin içinden geçen Kelkit Çayı ilin başlıca akarsularıdır (www.gumushane.gov.tr, 2017). Harşit Çayı, ilin doğu sınırındaki (Bayburt) Vauk dağlarından (1875m) Sifon deresi adıyla doğup, Tirebolu'nun (Giresun) doğusundan Karadeniz'e dökülmektedir. Yaklaşık 160 km uzunlukta ve 3000 km²'lik yağış alanına sahiptir (Zaman ve Doğanay, 2000: 248). Arazinin %60'ını dağlar, %29'unu platolar, %11'ini ovalar teşkil etmektedir (www.gumushane.gov.tr, 2017). Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü'ne ait Gümüşhane istasyonunda, 1961 ve 2016 yılları arasındaki meteorolojik kayıtlara göre, minimum günlük sıcaklık Şubat'ta -25.7 ° C'den Temmuz'da 41.0 C'ye değişmektedir. (www.mgm.gov.tr, 2017) Gümüşhane ilinin 2015-2016 dönem periyodunda toplam nüfusu 172 034 kişi olup 26 681 kişi iç göç almış ve 18 343 kişi dışa göç vermiştir, %49,7'lik göç oranına sahiptir. (www.tuik.gov.tr, 2017)

2.2.Gümüşhane İlinin Afetselliği

Gümüşhane ilinde görülen afet türlerine bakıldığında karşımıza deprem, sel, fırtına, aşırı kış koşulları, trafik kazaları, terör ve heyelan olayları çıkmaktadır.

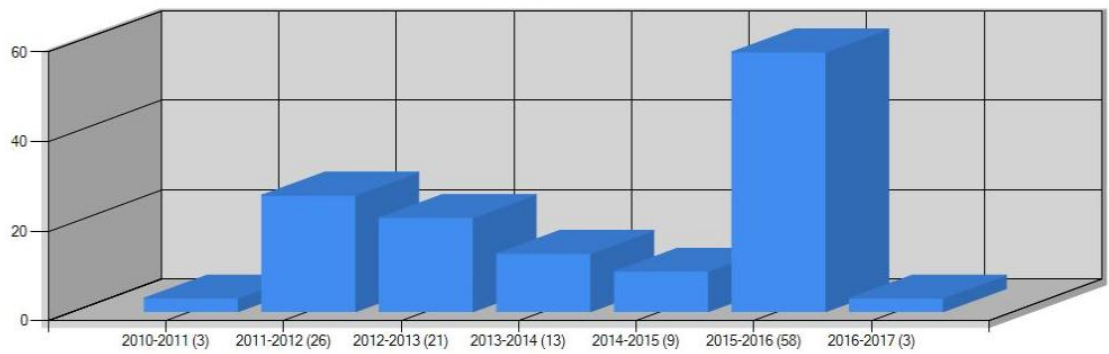
Grafik 2. 2000-2017 Yılları Arasında Gümüşhane İlinde Meydana Gelen Afet Sayıları

Kaynak: www.tabb.afad.gov.tr (19.12.2017).

TABB'dan alınan verilere göre 2000-2017 yılları arasında Gümüşhane ilinde meydana gelen afetlerin %24.3'ünü sel, %22.7'sini araç kazaları ve %9.1'ini heyelan olayları oluşturmaktadır. (www.tabb.afad.gov.tr, 2017).

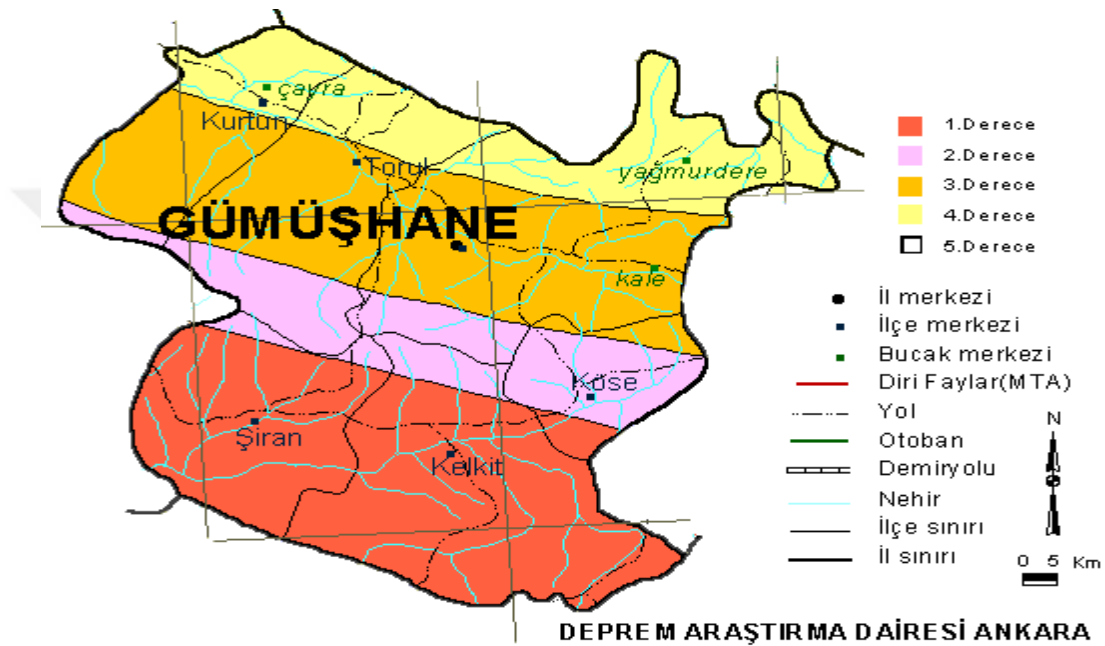
Grafik 3. 2010-2017 Yılları Arasında Gümüşhane İlinde Meydana Gelen Afetlerin Yıllara Göre Dağılımı

TABB verilerine göre 2010-2017 yılları arasındaki 7 yıllık periyotta en fazla afet 2015-2016 yılları arasında meydana gelmiştir. (www.tabb.afad.gov.tr, 2017).

TABB verilerine göre 1917-2017 yıllarını içeren 100 yıllık periyotta Gümüşhane ilinde 20 deprem gerçekleşmiştir. Meydana gelen depremlerden 1940-1941 yıllarında oluşanlarının sonucu 900 bina çeşitli derecelerde hasar görmüş ve 222 bina yıkılmıştır. Yaşanan depremlerde kayda geçmiş ölü ya da yaralı sayısı bulunmamaktadır (www.tabb.afad.gov.tr, 2017).

Şekil 5. Gümüşhane İli Deprem Haritası

Kaynak:<http://www.e-sehir.com/turkiye-haritasi/gumushane-deprem-fay-hatti-riskharitasi.html>

Tablo 4. Gümüşhane İli Deprem Bölgeleri

GÜMÜŞHANE İLİ

YERLEŞİM YERİ	DEP.BÖL.
GÜMÜŞHANE(M)	3
Kale	3
Yağmurdere	4
KELKİT	1

YERLEŞİM YERİ	DEP.BÖL.
KÖSE	2
KÜRTÜN	4
ŞİRAN	1
TORUL	3

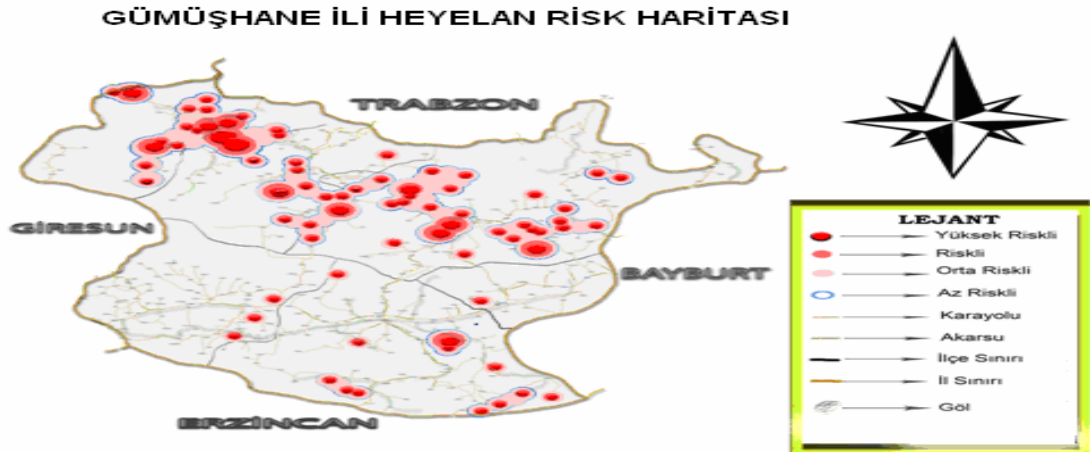
Kaynak: T.C. Bayındırlık ve İskân Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, 1996.

Bölgede yeryüzünün engebeli olması, akarsuların vadilerini derine kazmalarına neden olmuştur. Vadileri iki yamaç ve bir akarsu yatağından oluşan tabansız özellikteki olması sağanak yağış ve kar erimelerine bağlı olarak akarsuların akım değerleri yükselmekte ve zaman zaman taşkınlar oluşturmaktadır. Bitki örtüsünden yoksun olan yamaçlar, yüzeysel akışa geçen suların konsantre olmasını kolaylaştırmakta ve akımı aniden yükselmektedir. Akarsu yatağının dışına taşan sular yerleşim birimlerini etkilemektedir (Demir ve Aktaş, 2008: 48). TABB verilerine göre Gümüşhane ilinde 1900-2017 yılları arasında 82 sel afeti meydana gelmiş ve yaşanan sel felaketlerinin sonucu olarak 95 bina hasar görmüştür. Sel felaketlerinde rapor edilmiş ölü- yaralı ya da yıkılan bina bulunmamaktadır. (www.tabb.afad.gov.tr, 2017)

EM-DAT verilerine göre ise 1990 yılında Trabzon, Gümüşhane ve Giresun illerinde etkili olan 51 kişinin ölümüne yol açan bir sel felaketinin kaydı bulunmaktadır. (www.emdat.be, 2017)

Jeolojik-topoğrafik faktörler ve iklim koşulları bölgede heyelanların oluşumunu tetiklemektedir. Topografyanın eğimli olması, jeolojik yapının ve iklimik faktörlerin Gümüşhane yöresinde heyelan olayının sık görülmektedir. (Demir ve Aktaş, 2008: 31).

Şekil 5. Gümüşhane İli Heyelan Risk Haritası

Kaynak: BAYRAK Temel, ULUKAVAK Mustafa ve AÇAR Selim; (2010), **Gümüşhane Heyelanları**, Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi Cilt: 2, No: 1, pp. 1-1.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Problemin Durumu

Her yıl dünya çapında pek çok çocuk afetlere dönüşen olaylara tanıklık etmektedir. Afetler önlenemez ve kaçınılmaz olgular olmalarının yanında elde bulunan imkan ve kapasite ile etkilerini minimum seviyelere indirmek mümkündür. Okulların afet, cinsel istismar, terör vb. hangi tür kriz olursa olsun etkili müdahale edebilecek ve rehabilitasyon sağlayabilecek kurumlar olması beklenmektedir. Ortaya çıkan afetin çocuklar üzerinde oluşturacağı travmatik etkiyi azaltma konusunda en büyük görev okul idaresi ve öğretmenlere düşmektedir. Okullarda öğrenci güvenliğini sağlayarak herhangi bir olağanüstü durumda öğrencilere müdahale edebilecek, gerekli birimlerle iletişim halinde bulunacak, olay komutayı koordine edecek ve sonrasında iyileştirme sürecine dahil olacak bireyler öğretmenler, veliler ve idari personellerdir. Bu anlamda toplumun temel birimlerinden biri olan okullarda kurumsal hazırlık düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmaların gerekliliği mevcuttur.

3.1.1. Problem Cümlesi

Problem cümlesi olarak Gümüşhane ilinde ilköğretim düzeyindeki okullarda afet ve acil durumlara karşı kurumsal hazırlıklar ne düzeydedir?

3.1.2. Alt Problemler

Alt problem olarak ise kurumda çalışan personel ve öğretmenlerin okullarının afet ve acil durumlara hazırlıkları konusundaki bilgileri nelerdir?

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı;

Gümüşhane il merkezinde bulunan ilköğretim okullarının genel tedbirler, acil çıkışlar, yangın önlemleri, ilk yardım, koordinasyon, öğrenciler ve veliler, haberleşme,

lojistik, tatbikatlar, afete müdahale ve afet sonrası iyileştirme anlamında afet ve acil durumlara kurumsal hazırlıklarını tespit etmek,
Kurumlarının afet ve acil durum hazırlıkları hakkında idari personel ve sınıf öğretmenlerinin bilgisini araştırmaktır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Doğal, insan kaynaklı ve teknolojik afetlerin sonuçları sadece can ve mal kayıplarına neden olmakla kalmayıp psikolojik ve sosyal olarak da insanları etkilemektedir. Bu afetlerden etkilenen hassas gruplar arasında çocuklar da yer almaktadır. Çocukların afetlerden en az zararla kurtulmalarını sağlamak için en büyük görev yetişkinlere düşmektedir. Çocuklar gün içerisinde ortalama 6 saatlerini okulda geçirmektedir ve okul saatleri içerisinde bir afet veya acil durum meydana gelme olasılığına karşı önlemler almak kurum personelinin sorumluluğudur. Bu sebeple eğitim-öğretim kurumlarında bu tür afet ve acil durumlara hazır olabilmek için planlar hazırlanmalıdır. Eğitim kurumlarında acil durumlara yönelik olarak hazırlanacak olan planlar, rol ve sorumluluk dağılımları, verilecek eğitimler ve tatbikatlar kendi kendilerini kurtarma becerileri tam olarak gelişmemiş olan 7-11 yaş grubu çocuklar için hayati önem arz etmektedir.

3.4. Araştırmanın Kapsamı

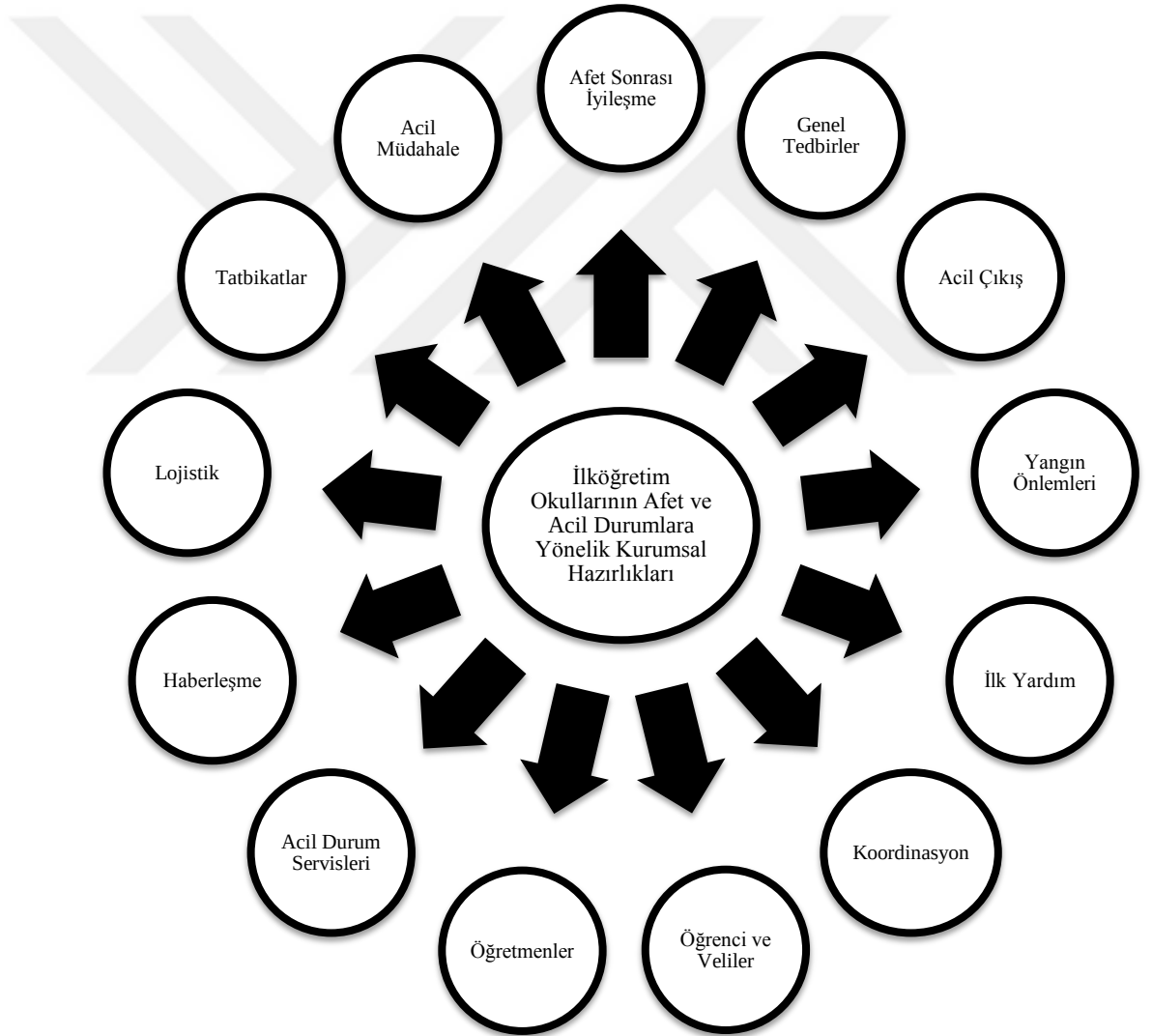
Bu çalışmayla acil müdahale, haberleşme, lojistik destek, öğrenci-veli koordinasyonu ve acil kodları içeren bu planların kurum personeli tarafından ne ölçüde bilindiği, tatbikatlarla desteklemelerinin yapılıp yapılmadığı, personelin kendi rol ve sorumlulukları hakkında bilgisi olup olmadığı araştırılacak ve kurumsal hazırlık açısından değerlendirmeler yapılacaktır. Çalışma kapsamında Gümüşhane ilinde bulunan ilköğretim düzeyindeki 65 okulda görev yapan 430 sınıf öğretmenine ulaşarak afet ve acil durumlara yönelik kurumsal hazırlıkları ölçen anket formu uygulanacaktır. Anket formu kapsamında yaş, cinsiyet, medeni durum, çalışma süresi, eğitim durumu ve görev yaptığı ilçe vb. değişkenlerin kurumsal hazırlıklar üzerine etkisi değerlendirilecektir.

3.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Maddi yetersizlikler ve zaman kısıtlılığı sebebiyle çalışma Gümüşhane ili ile sınırlandırılmıştır. Okullara gönderilen anket formlarına alınacak dönütler, çeşitli nedenlerle (hastalık, yıllık ya da idari izin vb.) örneklemin tamamına ulaşamaması olasılığı da araştırmanın diğer sınırlılıklarıdır.

3.6. Araştırmanın Modeli

Şekil 6. Araştırma Modeli

3.7.Araştırmanın Hipotezleri

H1: Gümüşhane ilindeki ilköğretim okullarının afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları yüksek düzeydedir.

H2: Çalışmaya katılan kurumların afetlere karşı kurumsal hazırlık puan ortalamaları ilçelere göre dağılımları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H3: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H4: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H5: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H6: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H7: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında çalışma yılına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H8: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında görevlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

H9: Çalışmaya katılan kurumların ilçelere göre; genel durum hazırlık bilgisi, acil çıkış hazırlık bilgisi, yangın önleme hazırlık bilgisi, öğretmenlerin hazırlık bilgisi, acil durum servisleri hazırlık bilgisi, koordinasyon hazırlık bilgisi, tatbikat hazırlık bilgisi, afet müdahale hazırlık bilgisi, afet sonrası iyileştirme hazırlık bilgisi, öğrenci ve velilerin hazırlık bilgisi ve haberleşme hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında, anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H10: Katılımcıların cinsiyetlerine göre; kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutlardan ilk yardım, afet müdahale, afet sonrası iyileştirme arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H11: Katılımcıların acil durum görevlerine göre; kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutlardan afet sonrası iyileşme arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır.

3.8. Veri Toplama Araçları ve Yöntem

Araştırmanın verileri Aysel Kökçü tarafından 2010 yılında “İstanbul’daki Ortaöğretim Kurumlarında Afet ve Acil Durum Hazırlıklarının Değerlendirilmesi” isimli doktora tezinde geliştirdiği toplam 100 sorudan oluşan “Kurumsal Hazırlık Kontrol Listesi” formu kullanılarak toplanmıştır. (Ek 1). Anket formunun genel tedbirler, acil çıkış, yangın önlemleri, ilkyardım, koordinasyon, öğrenci ve veliler, öğretmenler, acil durum servisleri, haberleşme, lojistik, tatbikatlar, afet müdahale ve afet sonrası iyileşme olmak üzere on üç alt bölümden oluşmaktadır. Anket formu güncel kurum ve mevzuata uyarlanırken koordinasyon alt boyutundan 1, haberleşme alt boyutundan 2 ve afet müdahale alt boyutundan 2 olmak üzere 5 soru alınan uzman görüşleri doğrultusunda çıkartılmıştır.

Araştırma analizlerinde tanımlayıcı istatistiksel metotların (ortalama, standart sapma vb.) yanısıra niceliksel verilerin karşılaştırılmasında, grupların dağılımları varyans analizi ile değerlendirilmiş, normal dağılım gösteren parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında t-test, Oneway Anova testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Post-Hoc testlerinden Tukey HSD testi kullanılmıştır. Normal dağılım göstermeyen parametrelerin gruplar arası karşılaştırmalarında Kruskal Wallis testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Mann Whitney U testi niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ise Ki-Kare testi, güvenilirlik için Reliability Analysis kullanılmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ düzeyinde değerlendirilmiştir.

Güvenirlik Analizi

Çalışmanın güvenilirliği, yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan Cronbach Alfa değerlendirilmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ölçek güvenilir değil,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ölçeğin güvenilirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ölçek oldukça güvenilir,

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Kalaycı, 2010: 405).

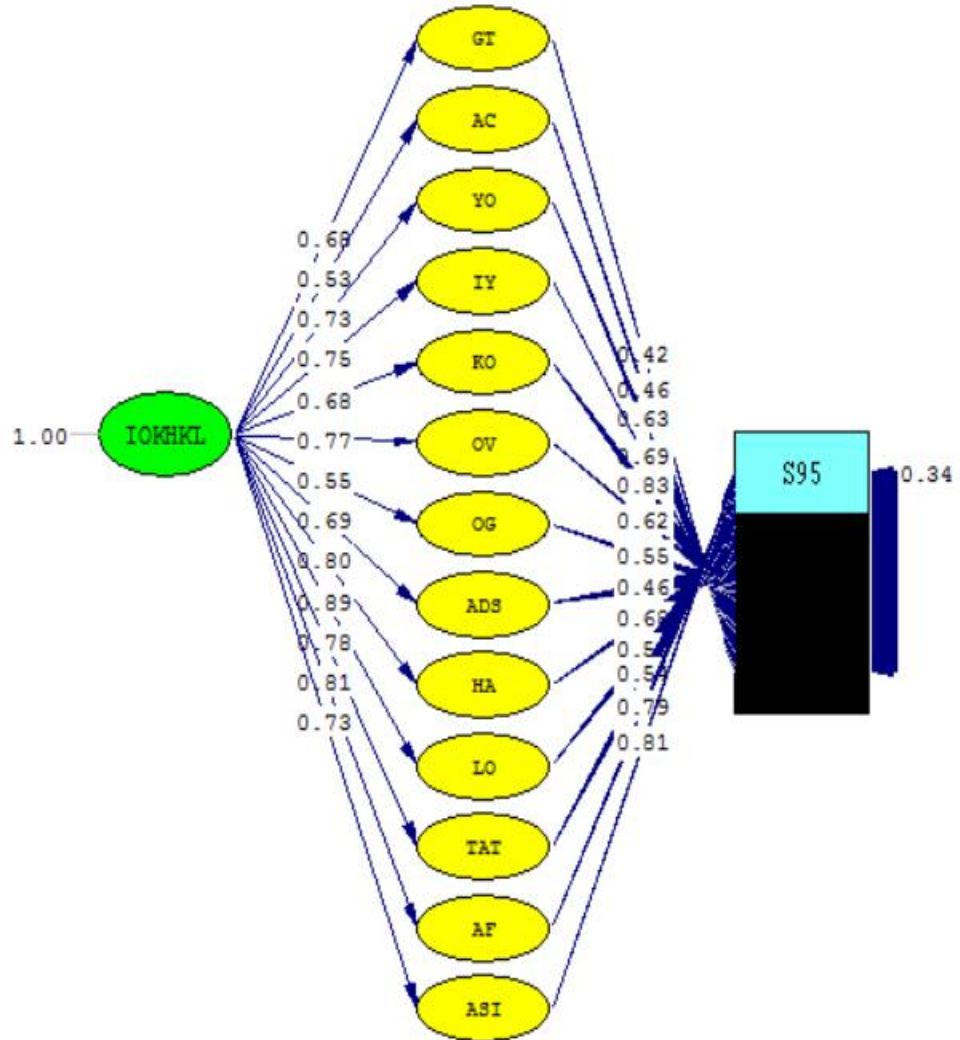
Tablo 5. Ölçeğin Güvenirlik Analizi

Cronbach's Alfa	Madde Sayısı
,973	95

Çalışma, 95 soru üzerinden güvenilirlik analizine tabi tutulması sonucu alfa değeri ,973 olarak bulunmuştur.

Geçerlilik Analizi:

Şekil 7. Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Anlamlılık değeri olan p, beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisi arasındaki farkın (değerinin) manidarlığı hakkında bilgi verir. DFA’da p değerinin anlamlı olması beklenir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). $p=.000$; $p<.05$ olarak elde edilmiştir. Beklenen kovaryans matrisi ile gözlenen kovaryans matrisi arasındaki fark anlamlıdır. Modele ilişkin uyumluluk indeksleri Tablo 6’de verilmiştir.

Tablo 6. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Index	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Uyum Ölçütü	Araştırma Bulgusu	Sonuç
χ^2/sd	0-3	3-5	2,06	Mükemmel Uyum
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .10$	.07	İyi uyum
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$	.92	İyi uyum
NNFI	$.95 \leq NNFI (TLI) \leq 1.00$	$.90 \leq NNFI (TLI) \leq .95$	.92	İyi uyum
NFI	$.95 \leq NFI \leq 1.00$	$.90 \leq NFI \leq .94$	.86	Kabul Edilebilir uyum
SRMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .08$	.08	Kabul Edilebilir uyum

Kaynak: Schumacker ve Lomax, 1996

DFA’da öncelikle incelenmesi gereken uyumluluk indeksi Ki-kare (X^2) uyum istatistiğidir ve serbestlik derecesine olan oranı 3’ün altında olması mükemmel uyuma 5 ve altında olması iyi uyum olduğunu söyler (Kline, 2005). Bu oran 6,27 olarak bulunmuştur.

RMSEA; hata karelerinin ortalamasının karekökü olup, modelin anlamlı olabilmesi için 0,05’den küçük olduğunda mükemmel uyum, 0,10’dan küçük olduğunda ise iyi uyum olduğunu söyler (Steiger, 1990). RMSEA değeri 0,07 olarak bulunmuştur ve iyi uyum göstermektedir.

CFI; model tarafından tahmin edilen kovaryans matrisi ile sıfır hipotezli modelin kovaryans matrisini karşılaştıran bir uyum indeksidir (Hooper, Coughlan ve Mullen, 2008). CFI 0 ile 1 arasında değişen değerler alır. 0.95 ile 1 arasında CFI değerine sahip bir modelin iyi uyum içinde olduğu, 0.90 ile 0.95 arasında CFI değerine sahip bir modelin kabul edilebilir uyum içinde olduğu söylenebilir (Hu ve Bentler, 1999). Araştırmanın 0.92 bulunan CFI değeri iyi uyumu gösterir. CFI indeksi günümüzde

yapısal eşitlik modellerinde en yaygın olarak kullanılan uyum indeksidir (Fan, Thompson ve Wang, 1999).

NFI; normlaştırılmış uyum indeksi olup, CFI'ya alternatif olarak Bentler ve Bonett (1980) tarafından geliştirilmiştir. Bu indeks varsayılan modelin temel ya da sıfır hipoteziyle olan uygunluğunu araştırır. NFI değeri 0,86 olarak elde edilmiştir ve kabul edilebilir uyum olduğunu gösterir. Ayrıca normlaştırılmamış uyum indeksi olan NNFI değeri ise 0,92 olarak bulunmuştur ve iyi uyum olduğunu gösterir (Şehribanoğlu, 2005).

SRMR; standartlaştırılmış ortalama hataların kareköküdür. SRMR değeri 0'a yaklaştıkça modelin uyum iyiliği artar. Model, 0.05'ten düşük bir SRMR değeri almışsa iyi uyum, 0.05 ile 0.08 arasında bir SRMR değeri almışsa kabul edilebilir uyum içerisindedir (Hu ve Bentler, 1999). Araştırmada bulunan 0.08'lik değer iyi uyumu göstermektedir. Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde modelin doğrulandığı söylenebilir.

3.9. Bulgular ve Yorumlar

Çalışmaya katılanların demografik bilgileri ve soruların frekans tabloları üzerinden açıklamalara yer verilecektir.

Demografik bilgilere ait verilerin incelenmesi;

Yapılan araştırmada daha güvenilir sonuçlar elde etmek adına demografik bilgilere ait sorulardan 'Kurumdaki Görevi' Müdür ve Müdür Yardımcısı seçenekleri idareci olarak birleştirilmiş ve incelenmiştir.

Tablo 7. Demografik Bilgilere Ait Frekans Tablosu

Özellik	Dağılım	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	90	52,0
	Erkek	83	48,0
Medeni Durum	Evli	113	65,3
	Bekar	60	34,7
Yaş	22-30	65	37,6
	31-40	79	45,7
	41-50	22	12,7
	51-60	7	4,0

Çalışma Yılı	0-5 Yıl	53	30,6
	6-10 Yıl	47	27,2
	11-15 Yıl	33	19,1
	16-20 Yıl	24	13,9
	21 Yıl ve üzeri	16	9,2
Öğrenim Durumu	Lisans	158	91,3
	Lisansüstü	15	8,7
Görev Yaptığı İlçe	Merkez	77	44,5
	Kelkit	37	21,4
	Kürtün	20	11,6
	Şiran	16	9,2
	Torul	23	13,3
	İdareci	11	6,4
Görevi	Sınıf Öğretmeni	162	93,6
	Söndürme	26	15,0
Acil Durum Ekibindeki Görevi	Koruma	23	13,3
	Kurtarma	39	22,5
	İlk Yardım	22	12,7
	Görev almıyorum	63	36,4

Ankete katılan öğretmenlerin 90'ının kadın (%52,0) olduğu, 83'ünün erkek (%48,0) olduğu, 113'ünün evli (%65,3), 60'ının ise bekar (%34,7) olduğu görülmektedir. Katılımcılar yaş gruplarına göre değerlendirildiğinde 65'inin 22-30 yaş aralığında (%37,6), 79' unun 31-40 yaş aralığında (%45,7), 22' sinin 41-50 yaş aralığında (%12,7), 7'sinin ise 51-60 yaş aralında olduğu (%4,0) görülmektedir. Katılımcılar kurumda çalışma yılına göre değerlendirildiğinde, 53'ünün 0-5 yıl arasında (%30,6), 47'sinin 6-10 yıl arasında (%27,2), 33'ünün 11-15 yıl arasında (%19,1), 24'ünün 16-20 yıl arasında (%13,9), 16'sının 21 yıl ve üzeri (%9,2) olduğu görülmektedir.

Katılımcılar eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde, 158'inin lisans (%91,3) düzeyinde, 15'inin lisansüstü (%8,7) düzeyde olduğu görülmektedir. Katılımcılar görev yaptığı yerlerine göre değerlendirildiğinde, 77'sinin merkez (%44,5), 37'sinin Kelkit (%21,4), 20' sinin Kürtün (%11,6), 16' sının Şiran (%9,2), 23'ünün

Torul (%13,3) olduğu görülmektedir. Katılımcılar kurumdaki görevlerini göre değerlendirildiğinde 162'sinin sınıf öğretmeni (%93,6), 11'inin idareci (%6,4) olduğu görülmektedir.

Katılımcılar okullarında kurulan Acil Durum Ekibindeki Görevlerine göre değerlendirildiğinde 26' sının söndürme (%15,0), 23'ünün Koruma (%13,3), 39'unun kurtarma (%22,5), 22' sinin ilk yardım (%12,7) ekibinde görev alırken, 63'ünün görev almadığı (%36,4) görülmektedir.

3.9.1 Okulların Kurumsal Hazırlık Faaliyetlerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların çalıştıkları okulların afet ve acil durumlara hazırlık ölçeği ile değerlendirilen bulgulara yer verilmiştir. Kurumsal hazırlık faaliyetleri; genel tedbirler, acil çıkış, yangın önlemleri, ilkyardım, koordinasyon, öğrenci ve veliler, öğretmenler, acil durum servisleri, haberleşme, lojistik, tatbikatlar, afet müdahale ve afet sonrası iyileşme olmak üzere on üç alt bölümden oluşmaktadır.

Tablo 8. Okullar İçin Kurumsal Hazırlık Dağılım Oranları

<i>İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN KURUMSAL HAZIRLIK KONTROL LİSTESİ</i>		Evet		Hayır		Emin Değilim / Bilmiyorum	
		N	%	N	%	n	%
1.Genel Tedbirler	Depreme karşı okulunuzun bulunduğu bina sağlam mı?	80	46,2	30	17,3	63	36,4
	Öğrenciler için aydınlatma, alarm vb. düğmeler yeterli mesafede bulunuyor mu?	132	76,3	20	11,6	21	12,1
	Okulunuzda yapısal olmayan tehlikeleri azaltmaya yönelik sabitlenme (mobilyaları, dolapları vb. duvarlara sabitleme) çalışmaları yapıldı mı?	96	55,5	44	25,4	33	19,1
	Acil durum işaret levhaları kolayca görülebilir ve anlaşılabilir mi?	130	75,1	27	15,6	16	9,2
2.Acil Çıkış	Okulunuzda acil çıkış kapısı ve yangın merdiveni var mı?	80	46,2	69	39,9	24	13,9
	Acil çıkış yolları ve kapıları doğrudan dışarıya veya güvenli bir alana açılıyor mu?	97	56,1	44	25,4	32	18,5
	Sınıf ve acil çıkış kapıları dışarıya doğru açılıyor mu?	105	60,7	45	26,0	23	13,3
	Acil çıkış kapıları, çalışanların acil durumlarda hemen ve kolayca açabilecekleri şekilde mi?	89	51,4	44	25,4	40	23,1
	Okulunuzda afet ve acil durumda kolay ve çabuk tahliye için kaçış yolları ve yangın çıkışları kesintisiz güç kaynağı (aydınlatma) ile beslenen çıkış levhalarıyla yönlendirildi mi?	81	46,8	43	24,9	49	28,3
	Acil çıkış kapıları kilitli, bağlı veya herhangi bir engelle kapatılmış durumda mı?	37	21,4	99	57,2	37	21,4
	Elektrikli ya da alevli ısıtıcıların yakınında kağıt vb. kolayca tutuşabilecek malzemeler depolanmış mı?	52	30,1	62	35,8	59	34,1
	Tehlikeli gaz, yanıcı madde ve yangın söndürme tüpleri sarsıntılarda düşmeyecek şekilde konumlandırılmış mı?	108	62,4	25	14,5	40	23,1
3.Yangın Önlemleri	Okulunuzda yangın söndürme tüpleri ve malzemeleri var mı?	140	80,9	11	6,4	22	12,7
	Okulunuzda yangın alarm sistemleri bulunuyor mu?	125	72,3	19	11,0	29	16,8

İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN KURUMSAL HAZIRLIK KONTROL LİSTESİ		Evet		Hayır		Emin Değilim/ Bilmiyorum	
		N	%	N	%	N	%
4.İlk Yardım	Yangın ile ilgili talimatlar var mı?	115	66,5	27	15,6	31	17,9
	Yangın söndürme ekipmanları ve talimatları görülebilir ve ulaşılabilir bir yerde mi?	122	70,5	14	8,1	37	21,4
	Yangın söndürme ekipmanları (araç\alet) düzenli olarak kontrol ediliyor mu?	86	49,7	16	9,2	71	41,0
	Okulunuzda yangın konusunda eğitim almış personel var mı?	80	46,2	21	12,1	72	41,6
	Okulunuzda yanıcı ve patlayıcı maddeler uygun şekilde saklanmakta mıdır?	109	63,0	15	8,7	49	28,3
	Okulunuzda ilkyardım\revir odası mevcut mu?	48	27,7	87	50,3	38	22,0
	Okulunuz yeterli ilk yardım malzemeleri ile donatılmış mı?	69	39,9	62	35,8	42	24,3
	Okulunuzdaki ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerler uy işaretlenmiş mi?	77	44,5	53	30,6	43	24,9
	Okulunuzda afet ve acil durumlara karşı AFAD (İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü) ile koordinasyon sağlanıyor mu?	71	41,0	30	17,3	72	41,6
	Afet ve acil durumlara karşı Belediyeler ile koordinasyon sağlanıyor mu?	70	40,5	22	12,7	81	46,8
5.Koordinasyon	Afet ve acil durumlara karşı Milli Eğitim Müdürlüğü ile koordinasyon sağlanıyor mu?	86	49,7	19	11,0	68	39,3
	Afet ve acil durumlara karşı Emniyet Birimleri ile koordinasyon sağlanıyor mu?	75	43,4	21	12,1	76	43,9
	Afet ve acil durumlara karşı diğer okullar ile koordinasyon sağlanıyor mu?	68	39,3	21	12,1	84	48,6
	Afet ve acil durumlara karşı İtfaiye ile koordinasyon sağlanıyor mu?	76	43,9	17	9,8	80	46,2
	Afet ve acil durumlara karşı Sağlık Birimleri (hastane vb.) ile koordinasyon sağlanıyor mu?	82	47,4	18	10,4	73	42,2
	Afet ve acil durumlara karşı Türk Kızılay'ı ile koordinasyon sağlanıyor mu?	56	32,4	32	18,5	85	49,1
	Afet ve acil durumlara karşı Üniversiteler ile koordinasyon sağlanıyor mu?	44	25,4	32	18,5	97	56,1
	Afet ve acil durumlara karşı Askeri Kurumlar ile koordinasyon sağlanıyor mu?	50	28,9	24	13,9	99	57,2
	Afet ve acil durumlara karşı Özel Kurum ve Kuruluşlar ile koordinasyon sağlanıyor mu?	57	32,9	25	14,5	91	52,6
	Afet ve acil durumlara karşı Mahalli Kuruluşlar (muhtar vb.) ile koordinasyon sağlanıyor mu?	61	35,3	22	12,7	90	52,0
6.Öğrenciler ve Veliler	Okulunuzdaki öğrenci velileri Afet Planlama Komitesinde yer alıyor mu?	48	27,7	31	17,9	94	54,3
	Okulunuzdaki öğrenci velileri acil durum malzemeleri tedarikinde yardımcı oluyor mu?	48	27,7	58	33,5	67	38,7
	Okulunuzdaki öğrenci velileri acil durum tatbikatlarına ve eğitimlerine katılıyor mu?	55	31,8	66	38,2	52	30,1
	Okulunuzda bulunan öğrencilere, evde afetlere karşı nasıl hazırlanacakları ve afetlerde nasıl davranacakları konusunda bilgi veriliyor mu?	93	53,8	42	24,3	38	22,0
7.Öğretmenler	Deprem sırasında ' çök, kapan, korun ' hareketinin nasıl yapılacağını biliyor musunuz?	129	74,6	19	11,0	25	14,5
	Afet ve acil durumlarda ne zaman sınıflarda kalınıp ne zaman tahliye yapılacağını biliyor musunuz?	122	70,5	28	16,2	23	13,3
	Yaralıları aciliyet durumlarına göre öncelik sırasına koymayı (triaj) biliyor musunuz?	103	59,5	39	22,5	31	17,9
	İlkyardım uygulamayı biliyor musunuz?	86	49,7	54	31,2	33	19,1
	Psikolojik ilkyardım uygulamayı (korkanları rahatlatmayı vb.) biliyor musunuz?	98	56,6	46	26,6	29	16,8

<i>İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN KURUMSAL HAZIRLIK KONTROL LİSTESİ</i>		Evet		Hayır		Emin Değilim/ Bilmiyorum	
		N	%	N	N	%	N
8.Acil Durum Servisleri	Okulunuzda Okul Afet ve Acil Durum Yönetim Kurulu mevcut mu?	93	53,8	25	14,5	55	31,8
	Okulunuzda Güvenlik Servisi mevcut mu?	66	38,2	61	35,3	46	26,6
	Okulunuzda İtfaiye Servisi mevcut mu?	47	27,2	76	43,9	50	28,9
	Okulunuzda Kurtarma Servisi mevcut mu?	55	31,8	68	39,3	50	28,9
	Okulunuzda İlk Yardım Servisi mevcut mu?	65	37,6	61	35,3	47	27,2
	Okulunuzda Sosyal Yardım Servisi (rehberlik) mevcut mu?	82	47,4	50	28,9	41	23,7
	Okulunuzda Teknik Onarım Servisi mevcut mu?	60	34,7	53	30,6	60	34,7
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık konusunda çalışan öğrenci kolu/kulübü var mı?	56	32,4	56	32,4	61	35,3
9.Haberleşme	Okulunuzda afet ve acil durumlarla ilgili kısmi\yarı zamanlı ya da tam zamanlı olarak çalışan bir uzman var mı?	33	19,1	68	39,3	72	41,6
	Okulunuzda yerel acil durum yetkilileri ile bağlantıya geçmek için telsiz, radyo vb. haberleşme sistemlerini kullanmak üzere eğitilmiş personel var mı?	39	22,5	73	42,2	61	35,3
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda, velileri bilgilendirmek için yerel TV ve radyolardan yararlanılacak mı?	31	17,9	74	42,8	68	39,3
	Okulunuzda acil durumlarda haberleşmek için, anons sistemi var mı?	80	46,2	39	22,5	54	31,2
	Okulunuzda acil durumlarda haberleşmek için, çağrı cihazı var mı?	58	33,5	55	31,8	60	34,7
	Okulunuzda acil durumlarda haberleşmek için, el telsizi var mı?	37	21,4	68	39,3	68	39,3
	Okulunuzda acil durumlarda haberleşmek için, acil durum uyarı sistemi (siren vb.) var mı?	83	48,0	35	20,2	55	31,8
	Okulunuzda acil durumlarda haberleşmek için, uydu telefonu var mı?	27	15,6	63	36,4	83	48,0
10.Lojistik	Okulunuzdaki acil durum malzemelerinin bu eğitim-öğretim yılı içinde kontrolleri-bakımları yapıldı mı?	63	36,4	25	14,5	85	49,1
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, yeterli miktarda gıda depolandı mı?	29	16,8	57	32,9	87	50,3
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, aydınlatıcılar ve piller temin edildi mi?	38	22,0	39	22,5	96	55,5
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, yeterli su depolandı mı?	35	20,2	47	27,2	91	52,6
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, arama-kurtarma teçhizatı (kazma, kürek vb.) var mı?	76	43,9	27	15,6	70	40,5
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, öğrenci acil durum bilgi kartları hazırlandı mı?	46	26,6	45	26,0	82	47,4
	Okulunuzda afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere, özel tıbbi ihtiyacı olan öğrenciler için temin edilmiş özel malzemeler var mı?	42	24,3	51	29,5	80	46,2
	Depo, laboratuvar vb. yerlerdeki tehlikeli kimyasal maddeler çocukların ulaşamayacağı kilitli yerlerde saklanıyor mu?	97	56,1	24	13,9	52	30,1
	Laboratuvardaki tehlikeli kimyasalların envanteri (listesi) çıkarılmış mı?	61	35,3	26	15,0	86	49,7
	Afet-acil durumdan sonra tehlikeli kimyasalların listesini kontrol için görevli birisi var mı?	49	28,3	48	27,7	76	43,9
	Dışarıda bir yerde saklamak üzere önemli evrak ve kayıtların kopyaları alınıyor mu?	61	35,3	27	15,6	85	49,1

İLKÖĞRETİM OKULLARI İÇİN KURUMSAL HAZIRLIK KONTROL LİSTESİ		Evet		Hayır		Emin Değilim/ Bilmiyorum	
		N	%	N		N	%
11. Tatbikatlar	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Dış ve İç Tahliye Tatbikatları ayrı ayrı yapıldı mı?	78	45,1	43	24,9	52	30,1
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Yerinde Sığınak Oluşturma Egzersizi yapılıyor mu?	61	35,3	67	38,7	45	26,0
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Kilitlen-Yat Egzersizi yapılıyor mu?	67	38,7	56	32,4	50	28,9
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Çök-Kapan-Tutun Egzersizi yapılıyor mu?	97	56,1	42	24,3	34	19,7
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Yangın Tatbikatı yapılıyor mu?	113	65,3	33	19,1	27	15,6
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Deprem Tatbikatı yapılıyor mu?	117	67,6	33	19,1	23	13,3
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, Arama Kurtarma Tatbikatı yapılıyor mu?	78	45,1	60	34,7	35	20,2
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için, İlkyardım Tatbikatı yapılıyor mu?	75	43,4	64	37,0	34	19,7
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için yapılan tatbikatlara ilgili birimler katılıyor mu?	73	42,2	54	31,2	46	26,6
	Okulunuzda yapılan tahliye tatbikatlarında, ana çıkışlar kapatılıp ikinci tahliye yolları deniyor mu?	64	37,0	59	34,1	50	28,9
	Okulunuzda yapılan tatbikatlarda, çalışanların planı kavrayıp kavramadığı belirleniyor mu?	84	48,6	44	25,4	45	26,0
	Okulunuzda yapılan tatbikatlar yılda en az iki kez tekrarlanmakta mıdır?	80	46,2	58	33,5	35	20,2
	Okulunuzda afet ve acil durumlara hazırlık için ders saatlerinde tatbikatlar yapılmakta mıdır?	103	59,5	38	22,0	32	18,5
	Okulunuzun bulunduğu ilçedeki Afet Yönetim Merkezi ve Milli Eğitim Müdürlüğü vb. kurumlar tarafından tatbikat faaliyetleriniz değerlendiriliyor mu?	54	31,2	41	23,7	78	45,1
12. Afet Müdahale	Okulunuzda acil durumlarda kullanılacak 'Olay Komuta Merkezi' belirlendi mi?	54	31,2	41	23,7	78	45,1
	Okulunuzda görevlendirilmiş bir afet ve acil durum müdahale ekibi var mı?	83	48,0	42	24,3	48	27,7
	Afet ve acil durumda okulunuzda gaz, elektrik veya suyu otomatik olarak kesecek mekanizmalar var mı?	58	33,5	31	17,9	84	48,6
	Okulunuzdaki sınıflarda devam çizelgesi, ilkyardım bilgisi ve öğrenciyi okul dışına bırakma bilgisi içeren bir acil durum çantası var mı?	54	31,2	55	31,8	64	37,0
	Okulunuzda bir öğretmenin yaralanması durumunda, onun öğrencilerine başka sınıfın öğretmeninin sahip çıkıp emniyete almasını sağlayacak 'Eş Sınıf Sistemi' var mı?	42	24,3	68	39,3	63	36,4
	Okulunuzda öğrencilerinizi velilerine teslim etmeden önce yapılan çıkış kayıt sisteminiz var mı?	41	23,7	63	36,4	69	39,9
	Okul binanızı kullanamayacağınız durumlar için alternatif bir bina belirlendi mi?	34	19,7	61	35,3	78	45,1
13. Afet Sonrası İyileşme	Afet ve acil durumlardan sonra okulunuzda afet yardımınız için kayıt tutma gereçleri ve mali yardım kaynakları belirlendi mi?	39	22,5	41	23,7	93	53,8
	Okulunuzda afetten sonra kayıp çalışanlar veya öğrenciler için izlenecek yol belirlendi mi?	48	27,7	48	27,7	77	44,5
	Okulunuzda afetten sonra öğrenci ve velilere psikolojik destek verebilecek kurum ve kuruluşlarla önceden yapılmış anlaşmalar var mı?	33	19,1	44	25,4	96	55,5
	Okulunuzda afet ve acil durumların ardından binalara kısa zamanda dönülememesi durumunda öğrenciler için belirlenmiş alternatif öğretim programları var mı? (Eş düzeyde sınıfların birleştirilmesi, uzaktan öğretim, grup öğretimi vb.)	38	22,0	44	25,4	91	52,6

Katılımcılar genel tedbirler açısından değerlendirildiğinde %17,3'ü binalarının sağlam olmadığını, %36,4'ü ise okul binalarının sağlam olup olmadığından emin olmadıkları belirtmiştir. Öğrenciler için aydınlatma, alarm, vb. düğmelerin yeterli mesafede olması sorusuna %76'sı evet cevabını vermiştir. Katılımcıların %55,5'i okulda yapısal olmayan tehlikeleri azaltmaya yönelik sabitleme (mobilyaların, dolapların vb. duvarlara sabitlenmesi) vb. çalışmalar yapıldığını belirtmiştir.

Katılımcıların acil çıkış kapıları ile ilgili verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde %75,1 i işaret levhalarının kolay görüldüğü ve anlaşıldığını, %51,1' i acil çıkış yolları ve kapılarının dışarıya veya güvenli alana açıldığını, %60'7 si sınıf ve acil çıkış kapılarının dışa doğru açıldığını, %51,4'ü bu kapıların acil durumlarda hemen ve kolayca açılabilmesini belirtmiştir. Katılımcıların %39,9'u okullarında acil çıkış kapısı ve yangın merdiveni olmadığını %13,9'u ise acil çıkış kapısı ve yangın merdiveni olup olmadığını bilmediğini, %24,9'i tahliye yollarında kesintisiz alternatif güç kaynağına sahip çıkış levhalarıyla yönlendirilmediğini ve %28,3'ü ise tahliye yollarında kesintisiz alternatif güç kaynağına sahip çıkış levhalarının var olup olmadığını bilmediğini, %57,2'si acil çıkış kapılarının kilitli yada engelle kapatıldığını ve %21,4'ü ise acil çıkış kapılarının kilitli yada engel olup olmadığını bilmediğini belirtmiştir.

Katılımcılar okulların yangın önlemleri açısından değerlendirildiğinde %80,9'u yangın söndürme tüplerinin ve malzemelerinin olduğunu, %62,4 bu malzeme ve yangın söndürme tüplerinin sarsıntılarda düşmeyecek şekilde konumlandırıldığını, %72,3'ü yangın alarm sistemlerinin olduğunu, %66,5 yangın ile ilgili talimatların olduğunu, %70,5'i talimatların ve söndürücülerin görülebilir ve ulaşılabilir yerde olduğunu, %63'ü ise yanıcı ve patlayıcı maddelerin uygun şekilde saklandığını belirtmiştir. Katılımcıların %35,8'i alevlenebilen yerlerde kâğıt vb. kolay tutuşabilen malzemelerin depolanmadığını ve %34,1 ise bu depo yerlerinin bilmediklerini belirtmiştir. Katılımcıların %41'i yangın söndürme ekipmanlarının düzenli kontrol edilme durumunu bilmediğini, %9,2'si ise bu kontrollerin yapılmadığını belirtmiştir. %41,6'sı yangın konusunda eğitim alan personel varlığını bilmediğini ve %12,1'i ise eğitim alan personel olmadığını belirtmiştir.

Katılımcıların %50,3'ü okullarında ilkyardım/revir odası bulunmadığı, %22'si ise ilkyardım/revir odasının olup olmadığını bilmediğini, %35,8'i okullarında yeterli ilkyardım malzemelerinin bulunmadığı, %24,3'ü yeterli ilkyardım malzemelerinin

bulunma durumunu bilmediğini, %30,6'sı okullarında ise ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerlerin uygun şekilde işaretlenmediğini, %24,9'u ise ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerlerin uygun şekilde işaretlenme durumunu bilmediğini belirtmiştir.

Katılımcılar tarafından afet ve acil durumlara karşı koordinasyon sağlayan kuruluşların bilinirliği değerlendirildiğinde %41'i AFAD, %40,5'i Belediyeler, %49,1'i Milli Eğitim Müdürlüğü, %43,4'ü Emniyet birimleri, %39,3'ü diğer okullar, %43,9'u İtfaiye, %47,4 sağlık birimleri, %32,4'ü Kızılay, %28,9'u askeri kuruluşlar, %32,9'u özel kurum ve kuruluşlar, %35,3'ü ise mahalli kuruluşlar ile koordinasyon yapılabileceğini belirtmiştir.

Okullar afet ve acil durum hazırlık çalışmalarına veli ve öğrencilerin katılım durumlarını değerlendirildiğinde, %27,7'si afet planlama komitesinde öğrenci ve velilerin yer aldığını, %27,7'si öğrenci ve velilerin acil durum malzemelerinin tedarikinde yer aldıklarını, %31,8'i öğrenci ve velilerin tatbikatlara katıldığını belirtmiştir. %53,8'i ise öğrenci ve velilerin davranış şekilleri ve hazırlık bilgilerinin olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin %74,6'sının deprem sırasında çök, kapan, korun davranışını bildiği, %70,5'inin tahliye zamanını bildiği, %59,9'unun triyaj yapmayı bildiği, %56,6'sının psikolojik ilk yardım yapmayı bildiği, %49,7'sinin ilk yardım uygulamalarını bildiği görülmektedir.

Katılımcılar okullarında acil durum servisleri varlığı açısından değerlendirdiklerinde, %38,2'si güvenlik, %27,2'si itfaiye, %31,8'i kurtarma, %37,6'sı ilk yardım, %47,4'ü sosyal yardım, %34,7 teknik onarım servislerinin olduğunu belirtmiştir. %32,4'ü okullarında afet ve acil durumlar ile ilgili öğrenci kulübü olduğunu, %19,1'i ise kurumlarında afet ve acil durumlar için bir uzman olduğunu, 53,8'i ise okullarında afet ve acil durum yönetim kurulu olduğunu belirtmiştir.

Katılımcılar haberleşme hazırlık yeterlilikleri değerlendirildiğinde de, %22,5'i okullarında acil durumlarda haberleşme sağlayacak eğitilmiş personelin olduğunu, %17,9'u afet ve acil durumlarda veli bilgilendirme yöntemleri arasında TV ve radyoların olduğunu bildiği, %46,2'si afet ve acil durumlarda anons sistemlerinin olduğunu, %33,5'i afet ve acil durumlarda çağrı cihazlarının olduğunu, %21,4'ü afet ve acil durumlarda kullanılacak telsizlerinin olduğunu, %48'i afet ve acil durumlarda siren

vb. uyarılarının olduğunu, %15,6'sı afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere uydu telefonunun olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların lojistik hazırlık yeterlilikleri değerlendirildiğinde, %36,4'ü afet ve acil durum malzemelerinin kontrol ve bakımlarının yapıldığını, %16,8'i afet ve acil durumlar için yeterli gıda depolandığını, %22'si aydınlatıcı ve pillerin tedarik edildiğini, %20,2'si yeterli su depolandığını, %43,9'u hafif arama-kurtarma malzemelerinin olduğunu, %26,6'sı öğrenci acil durum bilgi kartının olduğunu, %24,3'ü tıbbi ihtiyacı olan öğrencilerin ihtiyaçlarının giderildiğini, %35,3'ü tehlikeli kimyasal listesinin olduğunu, %28,3 tehlikeli kimyasal listesini kontrol eden birinin olduğunu, %35,3'ü ise evrakların yedeklendiğini belirtmiştir. %56,1'i ise tehlikeli kimyasalların uygun yerde ve kilitli olduğunu belirtmiştir.

Katılımcılar okullarında tatbikat planlama ve yapılma durumları değerlendirildiğinde, %45,1'i tahliye tatbikatlarının yapıldığını, %35,3 yerinde sığınmak egzersizinin yapıldığını, %38,7'si kilitlen yat egzersizinin yapıldığını, %56,1'i çök-kapan-korun egzersizinin yapıldığını, %65,3'ü yangın, %67,6'sı deprem, %45,1'i arama-kurtarma, %43,4'ü ilk yardım tatbikatlarının yapıldığını, %42,2'i yapılan tatbikatlara ilgililerin katıldığını, %37'si alternatif tahliye yollarının kullanıldığını, %46,2'si planın kavranıp kavranmadığının kontrolünün yapıldığını, %31,2'si planın bulunulan ilçedeki Afet Yönetim Merkezi, Milli Eğitim Müdürlüğü ve diğer kurumlar tarafından değerlendirildiğini, %59,5'i tatbikatların ders saatlerinde yapıldığını belirtmektedir.

Katılımcıların %31'i olay komuta merkezinin belirlendiğini, %48'i okullarının afet ve acil durum müdahale ekibinin olduğunu, %33,5'i otomatik enerji kesilmesinin mümkün olduğunu, %31,2'si kapsamlı acil durum çantasının olduğunu, %24,3'ü eş sınıf sisteminin olduğunu, %23,7'si öğrenci çıkış kayıt sistemlerin olduğunu, %19,7'si eğitim için alternatif bina belirlendiğini belirtmiştir.

Katılımcılar sorulan afet sonrası yapılacak iyileştirme çalışmaları ile ilgili %22,5'i okullarında afet yardımı için kayıt tutma gereçleri ve mali yardım kaynakları belirlendiğini, %27,7'i kayıp çalışanlar veya öğrenciler için izlenecek yol belirlendiğini, %19,1'i öğrenci ve velilere psikolojik destek verebilecek kurum ve kuruluşlarla önceden yapılmış anlaşmalar olduğunu, %22'si binalara kısa zamanda dönülebilmesi

durumunda öğrenciler için belirlenmiş alternatif öğretim programlarının olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların okullara göre kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları, yanıtladığı soruların 3'lü likert analizi (evet, hayır, bilmiyorum/emin değilim) yapılmış, cevaplar evet 3, emin değilim 2, hayır 1 olacak şekilde kodlanmış, bütün soruların ortalaması hesaplanmıştır. Bu analiz sonucunda 1'e yaklaştıkça hayır (hazırlıklı değil) 3'e yaklaştıkça evet (hazırlıklı) seçeneğinin ağır bastığı kabul edilmiştir.

Kurumsal hazırlık puanları 100 puan olacak şekilde tasarlanarak değerlendirilmiştir. Evet, için 1,06 puan diğer seçenekler için 0 puan verilmiştir.

Tablo 9. Kurumsal Hazırlık Puan Skalası

Puan	Düzeyi
0-20	Çok Düşük
21-40	Düşük
41-60	Orta
61-80	Yüksek
81-100	Çok Yüksek

Kurumsal hazırlık puanları 0-20 arasında olanlar 'çok düşük', 21-40 arasında olanlar 'düşük', 41-60 arasında olanlar 'orta', 61-80 arasında olanlar 'yüksek', 81-100 arasında olanlar 'çok yüksek' olarak yorumlanmıştır. (Tablo 9)

Tablo 10. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları

	N	Ort. SS.
Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları	173	41,74±23,622

Katılımcıların kurumsal hazırlık puanı puan ortalamaları 41,74±23,622 bulunmuştur. Tablo 9'daki skalaya göre 41,74 'lük puan ortalaması orta düzey olarak kabul edilmiştir. (Tablo 10)

Tablo 11. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları İlçelere Göre Dağılımı

	Merkez	Kelkit	Şiran	Torul	Kürtün	p
Hazırlık Bilgi Puanı	42,79±25,148	43,97±21,209	55,98±20,790	24,61±16,205	41,87 ±21,992	,001

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları ilçelere göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları Şiran’da yaşayanların 55,98±20,790, Kelkit’te yaşayanların 43,97±21,209, Merkez’de yaşayanların 42,79±25,148, Kürtün’de yaşayanların 41,87 ±21,992, Torul’da yaşayanların 24,61±16,205 olduğu görülmüştür. Oluşturulan puan skalasına göre Şiran ilçesinin kurumsal hazırlığı orta düzey, Kelkit ilçesinin kurumsal hazırlığı orta düzey, Merkez ilçenin kurumsal hazırlığı orta düzey, Kürtün ilçesinin kurumsal hazırlığı orta düzey ve Torul ilçesinin kurumsal hazırlığı düşük düzeyde bulunmuştur. (Tablo 11)

Tablo 12. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Medeni Duruma Göre Dağılımı

	Cinsiyet	n	Ort.	SS	Std Hata	p
Hazırlık Bilgi Puanı	Erkek	83	48,41	24,215	2,657	,000
	Kadın	90	35,59	21,409	2,256	

Kurumsal hazırlık puan ortalamaları cinsiyete göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Kurumsal hazırlık puan ortalamaları erkek katılımcıların 48,41±24,215 iken kadın katılımcıların ise 35,59±21,409 olduğu görülmüştür. Oluşturulan puan skalasına göre erkek katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyi orta seviyede iken kadın katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyededir. (Tablo 12)

Tablo 13. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Medeni Duruma Göre Dağılımı

	Medeni Durum	n	Ort.	SS	Std Hata	p
Hazırlık Bilgi Puanı	Evli	113	46,38	23,540	2,214	,000
	Bekâr	60	33,00	21,349	2,756	

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları medeni durumlarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları evli olanların $46,38\pm 23,540$ iken bekâr olanların ise $33,00\pm 21,349$ olduğu görülmüştür. Oluşturulan puan skalasına göre evli olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyi orta seviye iken bekar olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyededir. (Tablo 13)

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. ($p>0.05$)

Tablo 14. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Yaşa Göre Dağılımı

	Yaş	n	Ort.	SS	Std Hata	p
Hazırlık Bilgi Puanı	22-30	65	31,96	19,362	2,401	,000
	31-40	79	45,71	23,928	2,692	
	41-50	22	53,62	25,221	5,377	
	51-60	7	50,42	23,622	8,262	

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları yaşlarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları 41-50 arasında olanların $53,62\pm 25,221$, 51-60 arasında olanların $50,42\pm 23,622$, 31-40 arasında olanların $45,71\pm 23,928$, 22-30 arasında olanların ise $31,96\pm 19,362$ olduğu görülmüştür. 22-30 grubu ile 41-50, 51-60 ve 31-40 grupları arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Oluşturulan skalaya göre 41-50 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede, 51-60 yaş arasında

olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede, 31-40 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede ve 22-30 yaş aralığında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyede bulunmuştur. (Tablo 14)

Tablo 15. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Çalışma Yılına Göre Dağılımı

	Çalışma Yılı	n	Ort.	SS	Std Hata	p
Hazırlık Bilgi Puanı	0-5 Yıl	53	27,52	18,716	2,570	,000
	6-10 Yıl	47	38,76	19,383	2,827	
	11-15 Yıl	33	52,96	25,165	4,380	
	16-20 Yıl	24	51,41	21,574	4,403	
	21 ve Üzeri	16	59,95	21,075	5,268	

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları çalışma yıllarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları çalışma yılı 21 yıl ve üzeri olanların $59,95\pm 21,075$, 11-15 yıl olanların $52,96\pm 25,165$, 16-20 yıl olanların $51,41\pm 21,574$, 6-10 yıl olanların $38,76\pm 19,383$, 0-5 yıl olanların ise $27,52\pm 18,716$ olduğu görülmüştür. 0-5 yıl grubu ile 21 yıl ve üzeri, 11-15 Yıl, 16-20 Yıl, 6-10 Yıl grupları arasında negatif yönde bir ilişki bulunmaktadır. Oluşturulan skalaya göre çalışma yılı 21 ve üzeri olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 16-20 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 11-15 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 6-10 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviye, çalışma yılı 0-5 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviye olarak bulunmuştur. (Tablo 15)

Tablo16. Kurumsal Hazırlık Puanı Ortalamaları Göreve Göre Dağılımı

	Görev	n	Ort.	SS	Std Hata	p
Hazırlık Bilgi Puanı	İdareci	11	64,66	28,670	8,644	,001
	Sınıf Öğretmeni	162	40,18	22,511	1,768	

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları kurumdaki görevlerine göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları idarecilerin $64,66\pm28,670$ iken idareci olmayanların $40,18\pm22,511$ olduğu görülmüştür. Oluşturulan skalaya göre idareci pozisyonunda çalışan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri yüksek seviyede bulunurken, öğretmen pozisyonundaki katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyede bulunmuştur. (Tablo 16)

Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları acil durum ekiplerindeki görevlerine göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

Tablo17.Hazırlık Bilgi Düzeyi Puan Skalası

Puan	Düzeyi
0-1,24	Hazırlıksız
1,25-2,24	Emin Değil
2,25-3,00	Hazırlıklı

Okulların kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları değerlendirilirken Tablo 16. Skala kullanılarak, 0-1,24 aralığı ‘Hazırlıksız’, 1,25-2,24 aralığı ‘Emin Değilim’, 2,25-3,00 aralığı ise ‘Hazırlıklı’ olarak yorumlanmıştır. (Tablo 17)

Okulların kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları **alt boyutlara** göre dağılımı;

Tablo 18. Kurumsal Hazırlık Durumu Ortalama Puanları Alt Gruplara Göre Dağılımı

	Min.	Max.	Ort.	SS
Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,41	0,536
Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,20	0,520

Yangın Önlemleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,46	0,399
İlk Yardım Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	1,98	0,616
Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,24	0,474
Öğrenciler ve Veliler Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,06	0,572
Öğretmenler Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,40	0,570
Acil Durum Servisleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,02	0,559
Haberleşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	1,95	0,494
Lojistik Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,09	0,412
Tatbikatlar Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,18	0,560
Afet Müdahale Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	2,00	0,500
Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	1	3	1,97	0,552

Yangın önlemleri hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,46 \pm 0,399$, genel durum hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,41 \pm 0,536$, öğretmenler hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,40 \pm 0,570$, koordinasyon hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,24 \pm 0,474$ olduğu görülmüştür. Acil çıkış hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,20 \pm 0,520$, ilk yardım hazırlık bilgisi ortalama puanları $1,98 \pm 0,616$, öğrenci ve veliler hazırlık bilgisi puan ortalamaları $2,06 \pm 0,572$, acil durum servisleri hazırlık bilgisi puan ortalamaları $2,02 \pm 0,559$, haberleşme hazırlık bilgisi puan ortalamaları $1,95 \pm 0,494$, lojistik hazırlık bilgisi puan

ortalamları $2,09 \pm 0,412$, tatbikat hazırlık bilgisi puan ortalamları $2,18 \pm 0,560$, afet müdahale hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,00 \pm 0,500$, afet sonrası iyileştirme hazırlık bilgisi ortalama puanları $1,97 \pm 0,552$ olarak bulunmuştur. Oluşturulan skala doğrultusunda kurumlar genel durum, yangın önlemleri ve öğretmenler alt boyutlarında hazırlıklı, acil çıkış, ilk yardım, koordinasyon, öğrenci ve veliler, haberleşme, lojistik, tatbikatlar, afet müdahale ve afet sonrası iyileşme alt boyutlarında hazırlık durumları açısından emin değil olarak bulunmuştur. (Tablo 18)

İlçelere göre kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları **alt boyutlara** göre değerlendirildiğinde;

Tablo 19. İlçelere Göre Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ortalama Sıra (Mean Rank)	Chi-Square	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık Düzeyi (p)
Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	74,2	28,061	4	,000
	Kelkit	37	113,84			
	Kürtün	20	95,05			
	Şiran	16	113,69			
	Torul	23	61,72			

**Tablo 20. İlçelere Yönelik Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar
İkili İlişkisi**

İlçelere Yönelik Genel Durum Hazırlık Bilgisi Ortalama
G2>G1
G2>G5
G4>G1
G3>G5
p<0.05

G1: Merkez G2: Kelkit G3: Kürtün G4: Şiran G5: Torul

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **genel durum** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p < 0.05$) Ortalama puanı Kelkit ilçesinin Merkez ilçeden ve Torul ilçesinden yüksek olduğu, Şiran ilçesinin Merkez ilçeden yüksek olduğu, Kürtün ilçesinin ise Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. (Tablo 19,20)

Tablo 21. İlçelere Göre Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ortalama Sıra (Mean Rank)	Chi-Square	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık Düzeyi (p)
Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	106,45	25,161	4	,000
	Kelkit	37	71,76			
	Kürtün	20	87,80			
	Şiran	16	54,63			
	Torul	23	68,22			

Tablo 22. İlçelere Yönelik Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar İkili İlişkisi

İlçelere Yönelik Acil Çıkış Hazırlık Bilgisi Ortalama
G1 > G2, G4, G5
p<0.05
G1: Merkez G2: Kelkit G3: Kürtün G4: Şiran G5: Torul

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **acil çıkış** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanlar Merkez ilçenin Kelkit ilçesinde Şiran ilçesinden ve Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. (Tablo 21,22)

Tablo 23. İlçelere Göre Yangın Önlemleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Yangın Önlemleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,45	,401	,045	,003
	Kelkit	37	2,56	,332	,054	
	Kürtün	20	2,50	,427	,095	
	Şiran	16	2,63	,406	,101	
	Torul	23	2,20	,399	,030	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **yangın önlemleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,63\pm 0,406$, Kelkit

2,56±0,332, Kürtün 2,50±0,427, merkez ilçe 2,45±0,401, Torul 2,20±0,399 olduğu görülmüştür. (Tablo 23)

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **ilk yardım** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

Tablo 24. İlçelere göre Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ortalama Sıra (Mean Rank)	Chi-Square	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık Düzeyi (p)
Koordinasyon	Merkez	77	97,09	10,373	4	,035
Hazırlık	Kelkit	37	77,07			
Bilgisi	Kürtün	20	93,3			
Ortalama	Şiran	16	87,47			
Puanlar	Torul	23	63,39			

**Tablo 25. İlçelere Yönelik Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar
İkili İlişkisi**

İlçelere Yönelik Koordinasyon Hazırlık Bilgisi Ortalama
G1 > G2, G5
G3 > G5
p < 0.05
G1: Merkez G2: Kelkit G3: Kürtün G4: Şiran G5: Torul

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **koordinasyon** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanı Merkez ilçe Kelkit ilçesinden, Torul ilçesinden yüksek olduğu, Kelkit ilçesi Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. (Tablo 24,25)

Tablo 26. İlçelere Göre Öğrenci ve Velilerin Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Öğrenci ve Velilerin Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,17	,556	,063	,001
	Kelkit	37	2,09	,593	,097	
	Kürtün	20	2,02	,537	,120	
	Şiran	16	2,18	,602	,150	
	Torul	23	1,61	,397	,082	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **öğrenci ve velilerin** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,18\pm0,602$, merkez ilçe $2,17\pm0,556$, Kelkit $2,09\pm0,593$, Kürtün $2,02\pm0,537$, , Torul $1,61\pm0,397$ olduğu görülmüştür. (Tablo 26)

Tablo 27. İlçelere Göre Öğretmen Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Öğretmen Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,48	,570	,065	,007
	Kelkit	37	2,32	,583	,095	
	Kürtün	20	2,53	,520	,116	
	Şiran	16	2,60	,478	,119	
	Torul	23	2,05	,519	,108	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **öğretmen** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,6\pm0,478$, Kürtün $2,53\pm0,57$, merkez ilçe $2,48\pm0,57$, Kelkit $2,32\pm0,583$, , Torul $2,05\pm0,519$ olduğu görülmüştür. (Tablo 27)

Tablo 28. İlçelere Göre Acil Durum Servisleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Acil Durum Servisleri Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,04	,535	,060	,000
	Kelkit	37	2,05	,616	,101	
	Kürtün	20	1,88	,538	,120	
	Şiran	16	2,47	,426	,106	
	Torul	23	1,69	,421	,087	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **acil durum servisleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,47\pm 0,426$, Kelkit $2,05\pm 0,616$, merkez ilçe $2,04\pm 0,535$, Kürtün $1,88\pm 0,538$, Torul $1,69\pm 0,421$ olduğu görülmüştür. (Tablo 28.)

Tablo 29. İlçelere Göre Haberleşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Haberleşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,03	,449	,051	,024
	Kelkit	37	1,93	,607	,099	
	Kürtün	20	1,87	,534	,119	
	Şiran	16	1,61	,340	,085	
	Torul	23	2,05	,403	,084	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **haberleşme** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Torul $2,05\pm 0,403$, Merkez ilçe $2,03\pm 0,449$, Kelkit $1,93\pm 0,607$, Kürtün $1,87\pm 0,534$, Şiran $1,61\pm 0,534$ olduğu görülmüştür. (Tablo 29.)

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **lojistik** bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

Tablo 30. İlçelere Göre Tatbikatlar Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Tatbikat Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,27	,566	,064	,000
	Kelkit	37	2,24	,452	,074	
	Kürtün	20	2,12	,523	,117	
	Şiran	16	2,41	,489	,122	
	Torul	23	1,69	,529	,110	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **tatbikatlar** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,41\pm0,489$, Merkez ilçe $2,27\pm0,566$, Kelkit $2,24\pm0,452$, Kürtün $2,12\pm0,523$, Torul $1,69\pm0,529$ olduğu görülmüştür. (Tablo 30)

Tablo 31. İlçelere Göre Afet Müdahale Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Afet Müdahale Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	2,08	,464	,052	,028
	Kelkit	37	2,07	,528	,086	
	Kürtün	20	1,85	,498	,111	
	Şiran	16	1,99	,558	,139	
	Torul	23	1,75	,454	,094	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **afet müdahale** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Merkez ilçe $2,08\pm0,464$, Kelkit $2,07\pm0,528$, Şiran $1,99\pm0,558$, Kürtün $1,85\pm0,498$, Torul $1,75\pm0,558$ olduğu görülmüştür. (Tablo 31)

Tablo 32. İlçelere göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ort.	SS	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi (p)
Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Merkez	77	1,99	,516	,058	,026
	Kelkit	37	2,17	,591	,097	
	Kürtün	20	1,83	,521	,116	
	Şiran	16	1,93	,667	,166	
	Torul	23	1,72	,445	,092	

Okullar bulundukları ilçelere göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından Afet Sonrası İyileşme hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanları sırasıyla Kelkit $2,17\pm 0,591$, Merkez ilçe $1,99\pm 0,516$, Şiran $1,93\pm 0,667$, Kürtün $1,83\pm 0,521$, Torul $1,72\pm 0,445$ olduğu görülmüştür. (Tablo 32)

Tablo 33. Cinsiyete Göre Kurumsal Hazırlık Durumu Ortalama Puanları Alt Boyutlara Dağılımı

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	Std. Hata	p
İlk Yardım Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Kadın	90	1,84	,578	,061	,001
	Erkek	83	2,14	,620	,068	
Afet Müdahale Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Kadın	90	1,91	,453	,047	,015
	Erkek	83	2,09	,532	,058	
Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Kadın	90	1,87	,504	,053	,016
	Erkek	83	2,07	,584	,064	

Katılımcıların cinsiyetlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **ilk yardım** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan ilk yardım hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. (Tablo 33)

Katılımcıların cinsiyetlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **afet müdahale** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan afet müdahale hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. (Tablo 33)

Katılımcıların cinsiyetlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **afet sonrası iyileştirme** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan afet sonrası iyileştirme hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. (Tablo 33.)

Katılımcıların cinsiyete göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **genel tedbirler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **acil çıkış** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **yangın önlemleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **koordinasyon** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **öğrenci ve veliler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **öğretmeler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **acil durum servisleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **haberleşme** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **lojistik** hazırlık bilgisi ortalama puanları ve **tatbikat** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

Katılımcıların acil durum görevlerine göre kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutlara göre değerlendirildiğinde;

Tablo 34. Acil Durum Görevlerine Göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar

	İlçe	N	Ortalama Sıra (Mean Rank)	Chi-Square	Serbestlik Derecesi (df)	Anlamlılık Düzeyi (p)
Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puanlar	Söndürme	26	102,98	13,058	4	,011
	Koruma	23	88,02			
	Kurtarma	39	75,12			
	İlk Yardım	22	62,89			

Tablo 35. Acil Durum Görevlerine Göre Afet Sonrası İyileşme Hazırlık Bilgisi Ortalama Puan İkili İlişkisi

Acil Durum Görevlerine Göre Afet Sonrası Hazırlık Bilgisi Ortalama
E1>E4
p<0.05
E1 Söndürme, E2 Koruma, E3 Kurtarma, E4 İlk Yardım

Okullar bulundukları acil durum görevlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **afet sonrası iyileşme** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanı söndürme ekibinde yer alanların ilk yardım ekibinde yer alanlardan yüksek olduğu görülmüştür. (Tablo 34,35)

Katılımcıların okullarında bulundukları acil durum görevlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından **genel tedbirler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **acil çıkış** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **yangın önlemleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **ilk yardım** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **koordinasyon** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **öğrenci ve veliler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **öğretmeler** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **acil durum servisleri** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **haberleşme** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **lojistik** hazırlık bilgisi ortalama puanları, **müdahale** hazırlık bilgisi ortalama puanları ve **tatbikat** hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

Kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutları katılımcıların medeni durum, yaş, çalışma süresi, eğitim durumu, kurumdaki görevlerine göre değerlendirilmiş aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($p>0,05$)

3.10. Hipotezlerin Değerlendirilmesi

H1: Gümüşhane ilindeki ilköğretim okullarının afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları yüksek düzeydedir. Katılımcıların kurumsal hazırlık puanı ortalama puanları $41,74 \pm 23,622$ bulunmuştur. Tablo 9'daki skalaya göre 41,74 'lük puan ortalaması orta düzey olarak kabul edilmiştir. **Sonuç olarak H1 hipotezi reddedilmiştir.**

H2: Çalışmaya katılan kurumların afetlere karşı kurumsal hazırlık puan ortalamaları ilçelere göre dağılımları arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kurumsal hazırlık puan ortalamaları Şiran'da yaşayanların $55,98 \pm 20,790$, Kelkit'te yaşayanların $43,97 \pm 21,209$, Merkez'de yaşayanların $42,79 \pm 25,148$, Kürtün 'de yaşayanların $41,87 \pm 21,992$, Torul'da yaşayanların $24,61 \pm 16,205$ olduğu görülmüştür. İlçeler arasında kurumsal hazırlık açısından anlamlı fark bulunmuştur. **Sonuç olarak H2 hipotezi kabul edilmiştir.**

H3: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Kurumsal hazırlık puan ortalamaları cinsiyete göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Kurumsal hazırlık puan ortalamaları erkek katılımcıların $48,41 \pm 24,215$ iken kadın katılımcıların ise $35,59 \pm 21,409$ olduğu görülmüştür. Oluşturulan puan skalasına göre erkek katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyi orta seviyede iken kadın katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyededir. **Sonuç olarak H3 hipotezi kabul edilmiştir.**

H4: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında medeni durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Evli olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyi ($46,38 \pm 23,540$) orta seviye iken bekar olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri ($33,00 \pm 21,349$) düşük seviyededir. **Sonuç olarak H4 hipotezi kabul edilmiştir.**

H5: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları eğitim durumlarına göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. ($p < 0.05$) **Sonuç olarak H5 hipotezi reddedilmiştir.**

H6: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında yaşlarına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Katılımcılardan 41-50 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede, 51-60 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede, 31-40 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede ve 22-30 yaş aralığında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyede bulunmuştur. **Sonuç olarak H6 hipotezi kabul edilmiştir.**

H7: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında çalışma yılına göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Çalışma yılı 21 ve üzeri olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 16-20 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 11-15 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviye, çalışma yılı 6-10 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviye, çalışma yılı 0-5 yıl olan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviye olarak bulunmuştur. **Sonuç olarak H7 hipotezi kabul edilmiştir.**

H8: Katılımcıların afetlere karşı kurumsal hazırlık puanı ortalamaları arasında görevlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. İdareci pozisyonunda çalışan katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri yüksek seviyede bulunurken, öğretmen pozisyonundaki katılımcıların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyede bulunmuştur. **Sonuç olarak H8 hipotezi kabul edilmiştir.**

H9: Çalışmaya katılan kurumların ilçelere göre; genel durum hazırlık bilgisi, acil çıkış hazırlık bilgisi, yangın önleme hazırlık bilgisi, öğretmenlerin hazırlık bilgisi, acil durum servisleri hazırlık bilgisi, koordinasyon hazırlık bilgisi, tatbikat hazırlık bilgisi, afet müdahale hazırlık bilgisi, afet sonrası iyileştirme hazırlık bilgisi, öğrenci ve velilerin hazırlık bilgisi ve haberleşme hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında, anlamlı bir fark bulunmaktadır. Araştırma sonucunda genel durum hazırlık ortalama puanının Kelkit ilçesinin Merkez ilçeden ve Torul ilçesinden yüksek olduğu, Şiran ilçesinin Merkez ilçeden yüksek olduğu, Kürtün ilçesinin ise Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. Acil çıkış ortalama puanlarının Merkez ilçenin Kelkit ilçesinden, Şiran ilçesinden ve Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. Yangın önlemleri alt boyutu değerlendirildiğinde ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,63 \pm 0,406$, Kelkit $2,56 \pm 0,332$, Kürtün $2,50 \pm 0,427$, merkez ilçe $2,45 \pm 0,401$, Torul $2,20 \pm 0,399$ olduğu görülmüştür. Koordinasyon alt boyutunun ortalama puanı Merkez ilçenin, Kelkit ilçesinden, Torul ilçesinden yüksek olduğu, Kelkit ilçesinin Torul ilçesinden yüksek olduğu görülmüştür. Öğrenci ve veliler alt boyutu değerlendirildiğinde ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,18 \pm 0,602$, merkez ilçe $2,17 \pm 0,556$, Kelkit $2,09 \pm 0,593$, Kürtün $2,02 \pm 0,537$, , Torul $1,61 \pm 0,397$ olduğu görülmüştür. Öğretmen hazırlık puanları değerlendirildiğinde ortalama puanlarının sırasıyla Şiran $2,6 \pm 0,478$, Kürtün $2,53 \pm 0,57$, merkez ilçe $2,48 \pm 0,57$, Kelkit $2,32 \pm 0,583$,

, Torul $2,05\pm0,519$ olduğu görülmüştür. Acil durum servisleri hazırlık puanları değerlendirildiğinde ortalama puanların sırasıyla Şiran $2,47\pm0,426$, Kelkit $2,05\pm0,616$, merkez ilçe $2,04\pm0,535$, Kürtün $1,88\pm0,538$, Torul $1,69\pm0,421$ olduğu görülmüştür. Haberleşme hazırlık puanları değerlendirildiğinde ortalama puanların sırasıyla Torul $2,05\pm0,403$, Merkez ilçe $2,03\pm0,449$, Kelkit $1,93\pm0,607$, Kürtün $1,87\pm0,534$, Şiran $1,61\pm0,534$ olduğu görülmüştür. Tatbikat hazırlık puanları değerlendirildiğinde ortalama puanları sırasıyla Şiran $2,41\pm0,489$, Merkez ilçe $2,27\pm0,566$, Kelkit $2,24\pm0,452$, Kürtün $2,12\pm0,523$, Torul $1,69\pm0,529$ olduğu görülmüştür. Afet müdahale hazırlık puanları değerlendirildiğinde ortalama puanların sırasıyla Merkez ilçe $2,08\pm0,464$, Kelkit $2,07\pm0,528$, Şiran $1,99\pm0,558$, Kürtün $1,85\pm0,498$, Torul $1,75\pm0,558$ olduğu görülmüştür. Afet sonrası iyileşme puanları değerlendirildiğinde ortalama puanların sırasıyla Kelkit $2,17\pm0,591$, Merkez ilçe $1,99\pm0,516$, Şiran $1,93\pm0,667$, Kürtün $1,83\pm0,521$, Torul $1,72\pm0,445$ olduğu görülmüştür. **Dolayısıyla H9 hipotezi kabul edilmiştir.**

H10: Katılımcıların cinsiyetlerine göre; kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutlardan ilk yardım, afet müdahale, afet sonrası iyileştirme arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan ilk yardım hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan afet müdahale hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. Erkek katılımcılar kadın katılımcılardan afet sonrası iyileştirme hazırlık bilgisi ortalama puanları daha fazla olduğu görülmektedir. **Sonuç olarak H10 hipotezi kabul edilmiştir.**

H11: Katılımcıların acil durum görevlerine göre; kurumsal hazırlık durumu ortalama puanları alt boyutlardan afet sonrası iyileşme arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. Okullar bulundukları acil durum görevlerine göre kurumsal hazırlık durumu alt boyutlarından afet sonrası iyileşme hazırlık bilgisi ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p<0.05$) Ortalama puanı söndürme ekibinde yer alanların ilk yardım ekibinde yer alanlardan yüksek olduğu görülmüştür. **Sonuç olarak H11 hipotezi kabul edilmiştir.**

3.11. Tartışma

Edward'ın 1993 yılında afetlerin okul bölgelerine etkilerini araştırmak için hazırladığı tezinde bir felaket için büyük planlama ihtiyaçlarının öngörülerek ve afet planlarına dahil edilmesi aşamalarında okul müdürü deneyimlerinden yararlanmanın etkisinin olacağını ifade etmiştir. Çalışmamızda bu doğrultuda yaş ve çalışma yılı değişkenleri değerlendirilerek; 22-30 yaş aralığında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri düşük seviyede iken, 31-40 yaş, 41-50 yaş, 51-60 yaş arasında olanların kurumsal hazırlık düzeyleri orta seviyede ve bulunmuştur.

Maida'nın 2012 yılında kriz hazırlıklarına yönelik hazırladığı tez çalışmasında krize hazırlık konusunda yöneticilerin deneyimleri arasındaki farkları değerlendirildiğinde 3-5 yıl deneyime sahip yöneticiler arasında ortalama %46.96, 10 yıldan uzun süredir devam eden yöneticilerin ortalama %60.19 olduğu için arasında anlamlı bir farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. Lott'un 2012 yılındaki eğitim kurumlarında kriz yönetimi planlarına yönelik tez çalışmasında katılımcıların üniversitelerinin kriz yönetimi sistemine ilişkin bilgi ve birikimlerini etkileyen önemli bir faktör, görev sürdükleri yıl sayısıydı. Çalışma sonuçları yöneticilerde kriz hazırlığı konusunda deneyime dayalı istatistiksel olarak önemli bir fark olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmamızda bu doğrultuda; kurumsal hazırlık puan ortalamaları çalışma yılı 6-10 yıl olanların $38,76 \pm 19,383$ (düşük), 0-5 yıl olanların ise $27,52 \pm 18,716$ (düşük) olarak bulunmuş iken, çalışma yılı 21 yıl ve üzeri olanların $59,95 \pm 21,075$ (orta), 11-15 yıl olanların $52,96 \pm 25,165$ (orta), 16-20 yıl olanların $51,41 \pm 21,574$ (orta), olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan kurumsal hazırlık ortalaması farklılıklarının deneyimden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Menzer'in 2000 yılında Hawaii'deki okulların doğal afet hazırlıklarına yönelik tez çalışmasında ankete katılan 439 katılımcının % 98'i, doğal afetlere hazırlık durumlarının okullarda öğretilmesi gerektiği ve pratik hayatta kalma davranışlarının müfredata eklenmesi görüşünde anlaşılmışlardır. Çalışmamızda bu doğrultuda öğretmenlerin %74,6'sının deprem sırasında çök, kapan, korun davranışını, %59,9'unun triyaj yapmayı, %56,6'sının psikolojik ilk yardım uygulamayı, %49,7'sinin ilk yardım gibi temel davranış şekilleri ve uygulamaları bildiği görülmektedir. Deprem ve yangın afetleri için geliştirilen davranış şekilleri ve uygulamaların mevzuat ve eğitim

müfredatları ile desteklenmesinin sonucu olarak yukarıda belirtilen sonuçların elde edildiği düşünülmektedir.

Lott'un 2012 yılındaki eğitim kurumlarında kriz yönetimi planlarına yönelik tez çalışmasında katılımcıların %52'sine kurumlarının tahliye prosedürleri konusunda bilgi verilmişken, % 36'sı kurumlarının kampüs çapında tatbikatlar yapmadığını ifade etmiştir. Tahliye kararı verme sürecini bilip bilmediği" sorusuna verilen yanıt oranı %52 düşük olarak bulunmuştur. Katılımcıların yarısı olan bu yüzde, katılımcıların çoğunun aslında tahliye kararı verme sürecini bilmediğinin bir göstergesidir.

Çalışmamızda ise bu sonuçlara zıt olarak katılımcıların %70,5'inin tahliye zamanını bildiği görülmektedir.

Aksoy'un 2003 yılında okullarda krize müdahale planlaması oluşturmak adına yürüttüğü çalışmasında tüm ilgili taraflarca, okulların beklenen ve beklenmeyen risk kaynaklarıyla yaratılan kriz durumlarına yeterli/etkili bir müdahalede bulunabilmesi beklentisini karşılayabilmenin okulların planlı ve eğitilmiş, yetişmiş bir ekip olarak müdahale edebilme yeterliğine bağlı olduğu sonucuna varmıştır. Çalışmamızda ise bu sonucun aksine, katılımcıların koordinasyon hazırlık bilgisi ortalama puanları $2,24 \pm 0,474$ olduğu ve ilgili taraflarca koordinasyon yapılacağı noktasında emin olmadıkları ve acil durum servisleri hazırlık bilgisi puan ortalamaları $2,02 \pm 0,559$ olduğu ve acil durum servisleri açısından hazırlıklı olduklarından emin olmadıkları görülmüştür. Çalışmamızda katılımcıların %48'i okullarının afet ve acil durum müdahale ekibinin olduğunu ifade etmişlerdir. Yangınlara yönelik hazırlıkların mevzuatlarla desteklenmesi sonucu belirtilen sonuçlara ulaşıldığı düşünülmektedir.

Öcal 2005-2006 Bahar yarıyılında Kırıkkale'deki ilköğretim okullarının deprem hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü çalışmasında deprem hazırlık durumları ile okulların bulunduğu yerleşim biriminin gelişmişlik düzeyi farkı arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Çalışmamızda bu doğrultuda; katılımcıların kurumsal hazırlık puan ortalamaları ilçelere göre değerlendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. ($p < 0.05$) Kurumsal hazırlık puan ortalamaları Şiran'da yaşayanların $55,98 \pm 20,790$ (orta), Kelkit'te yaşayanların $43,97 \pm 21,209$ (orta), Merkez'de yaşayanların $42,79 \pm 25,148$ (orta), Kürtün 'de yaşayanların $41,87 \pm 21,992$ (orta), Torul'da yaşayanların $24,61 \pm 16,205$ (düşük) olduğu görülmüştür.

Kökçü 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde çalışanlardan acil durum hazırlığı konusunda okullarıyla işbirliği yapan yerel örgütler ya da kurumları belirtmeleri istendi. Bu konuda çalışanların üçte biri tarafından okullarında çeşitli kurumlarla koordinasyon sağlandığı, en çok %47,6 Milli Eğitim Müdürlüğü, %44,5 İtfaiye, %42,8 Sivil Savunma Müdürlüğü, %40,4 Sağlık Kurumları ve %40 ise Emniyet Birimleri olduğu görülmüştür. Çalışmamızda ise katılımcılar tarafından afet ve acil durumlara karşı koordinasyon sağlayan kuruluşların bilinirliği değerlendirildiğinde %49,1'i Milli Eğitim Müdürlüğü, %47,4 sağlık birimleri, %43,9'u İtfaiye, %43,4'ü Emniyet birimleri, %41'i AFAD, %40,5'i Belediyeler, %39,3'ü diğer okullar, %35,3'ü ise mahalli kuruluşlar, %32,9'u özel kurum ve kuruluşlar, %32,4'ü Kızılay, %28,9'u askeri kuruluşlar ile koordinasyon yapılabileceğini belirtmiştir. En çok bilinirliği olan MEB iken diğer sıralamalar değişkenlik göstermektedir.

Eroğul'un 2010 yılındaki ilköğretim okullarında okul güvenliği isimli tezinde okul yöneticilerinin %50'si binalarının depreme karşı dayanıklı olduğunu, %38'i kısmen dayanıklı olduğunu, %6'sı depreme dayanıklı olmadığını, %6'sı ise bu konuda herhangi bir fikrinin olmadığını ifade etmiştir. Kökçü'nün 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde genel tedbirler kapsamında personelin %12,9'unun binalarının sağlam olmadığı ve %30,9'unun ise okul binalarının sağlam olup olmadığından emin olmadıkları belirlenmiştir. Çalışmamızda bu doğrultuda; katılımcıların genel tedbirler açısından değerlendirildiğinde %17,3'ü binalarının sağlam olmadığını, %36,4'ü ise okul binalarının sağlam olup olmadığından emin olmadıkları belirtmiştir.

Schultz'un 2014 yılında okullardaki kriz planlamaları hakkında yürüttüğü tez çalışmasında kriz planlamasında tahliye katmanında, tahliye alanları ve planları, kriz ekiplerinin belirlenmesi %84,1 oranında ele alınmıştır.

Kökçü 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde çalışanların %33,5'inin okullarında arama kurtarma tatbikatı, %30,4'ünün ilkyardım tatbikatı, %16,7'sinin yangın tatbikatı, %16,7'sinin dış ve iç tahliye tatbikatları, %13,4'ünün deprem tatbikatı yapılmadığı ve %18,9'unun okullarında ise tahkikatların yılda iki kez uygulanmadığı saptandı. Yüzde 31,5'inin okullarında yerinde sığınak oluşturma egzersizi, %29,7'sinin kilitlen-yat

egzersizi, %25,5'inin çök-kapan-tutun egzersizi yapılmadığı tespit edildi. Ayrıca çalışanların %21,5'inin okullarında ilgili birimlerin tatbikatlara katılmadığı tespit edilmiştir.

Kingshott ve Mckenzie'nin 2013 yılında okul güvenliği için kriz yönetimi protokolleri geliştirmek için yaptıkları çalışmalarından elde edilen sonuçlarda Acil durum tatbikatına katıldınız mı sorusuna, 683 okul ve okul dışı personelin %90,3 evet yanıtı verdi. Ne tür acil tatbikatın yapıldığını (uygulanan tüm kategorileri kontrol ederek) 676 kişi katılarak %83'ü kilitleme egzersizleri yaptığını, 676' kişi katılarak %39.6'sı tahliye yaptığını, 677 kişi katılarak %86.6'sı yangın tatbikatı yaptığını, 674 kişi katılarak %68.7 yerinde sığınma egzersizi yaptığını ve 675 kişi katılarak %9.3'ü bir ilçe çapında simülasyon çalışmasına katıldı. Yanıt veren 410 öğretmenden %96,1 acil tatbikatlara katıldıklarını söylediğini belirtmilerdir.

Kökçü 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde örneklem grubunun %11'i afet ve acil durumlardan sonra ne zaman sınıflarda kalınıp ne zaman sınıfların tahliye edileceğini, %14.8'i triaj uygulamayı, %15'i ilkyardım uygulamayı, %13.5'i ise öğretmenlerin psikolojik ilkyardım uygulamayı bilmediklerini belirtmiştir.

Çalışmamızda ise katılımcılar okullarında tatbikat planlama ve yapılma durumları açısından değerlendirildiğinde, %45,1'i tahliye tatbikatlarının yapıldığını, %35,3 yerinde sığınak egzersizinin yapıldığını, %38,7'si kilitlenme egzersizinin yapıldığını, %56,1'i çök-kapan-korun egzersizinin yapıldığını, %65,3'ü yangın, %67,6'sı deprem, %45,1'i arama-kurtarma, %43,4'ü ilk yardım tatbikatlarının yapıldığını, %42,2'i yapılan tatbikatlara ilgililerin katıldığını, %37'si alternatif tahliye yollarının kullanıldığını, %31,2'si planın bulunulan ilçe'deki Afet Yönetim Merkezi, Milli Eğitim Müdürlüğü ve diğer kurumlar tarafından değerlendirildiğini, %59,5'i tatbikatların ders saatlerinde yapıldığını belirtmektedir.

Tucker'ın 2012 yılında okul bölgelerindeki kriz yönetimi algılarını ölçmek adına yürüttüğü tez çalışmasında ortaya çıkan en önemli tema, iletişime duyulan ihtiyaç olarak ifade edilmiştir. Kökçü 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde çalışanların %31,4'ünün okullarında yedek haberleşme sistemlerini kullanmak üzere eğitilmiş personel olmadığı, %35,5'inin haberleşmek için önceden belirlenmiş koşucu/kurye öğrenciler bulunmadığı,

%26,5'inin okullarında ise afet ve acil durumlarda, velileri bilgilendirmek için yerel TV ve radyolardan yararlanılmayacağı tespit edilmiş. Ayrıca araştırma grubunun %36,1'inin okullarında haberleşmek için uydu telefonu, %13,1'inin anons sistemi, %25,1'inin çağrı cihazı, %30,1'inin yakın mesafe el telsizi, %33,7'sinin uzak mesafe el telsizi ve %12,4'ünün ise acil durum uyarı sisteminin bulunmadığı belirlendi. Çalışmamızda ise aksine, katılımcıların haberleşme hazırlık yeterlilikleri değerlendirildiğinde, %22,5'i okullarında acil durumlarda haberleşme sağlayacak eğitilmiş personelin olduğunu, %46,2'si afet ve acil durumlarda anons sistemlerinin olduğunu, %33,5'i afet ve acil durumlarda çağrı cihazlarının olduğunu, %21,4'ü afet ve acil durumlarda kullanılacak telsizlerinin olduğunu, %48'i afet ve acil durumlarda siren vb. uyarılarının olduğunu, %15,6'sı afet ve acil durumlarda kullanılmak üzere uydu telefonunun olduğunu belirtmiştir.

Barnes'in 2013 yılında engelli öğrencilerin afet hazırlık ihtiyaçlarına yönelik tez çalışmasında afetler için okullarda stoklanan ekipman ve malzemeler 22 katılımcıdan 16'sı tarafından gündeme getirilmiş, 16 katılımcının 11'i tarafından sınıf afet malzemeleri, öğrencilerin kişisel kitleri, tıbbi malzemeler, ilaçlar ve iletişim donanımından bahsedilmiştir. 11 katılımcıdan 3'ü tarafından ise depolanmış üç günlük su stokundan bahsedilmiştir.

Subramaniam'ın 2014 yılında okul hemşirelerinin afet hazırlıklarına yönelik görüşlerini değerlendirdiği tez çalışmasında okul hemşirelerinin %50'sinden fazlası, 72 saatlik su temini, yedek bir ulaşım planı ve olası felaketler hakkında bilgilendirilmek gibi bir felaket hazırlık planının ana bileşenlerinden yoksundur. Çalışmamızda aynı doğrultuda katılımcıların lojistik hazırlık yeterlilikleri değerlendirildiğinde, %36,4'ü afet ve acil durum malzemelerinin kontrol ve bakımlarının yapıldığını, %16,8'i afet ve acil durumlar için yeterli gıda depolandığını, %22'si aydınlatıcı ve pillerin tedarik edildiğini, %20,2'si yeterli su depolandığını, %43,9'u hafif arama-kurtarma malzemelerinin olduğunu ifade etmiştir.

Kingshott ve Mckenzie'nin 2013 yılında okul güvenliği için kriz yönetimi protokolleri geliştirmek için yaptıkları çalışmalarından elde edilen sonuçlarda katılımcıların %82,9 acil durumlarda rollerini bildiklerini belirtmiştir. Çalışmamızda aynı doğrultuda katılımcılar okullarında kurulan Acil Durum Ekibindeki Görevlerine göre değerlendirildiğinde 26' sını söndürme (%15,0), 23'ü Koruma (%13,3), 39'u

kurtarma (%22,5), 22' si ilk yardım (%12,7) ekibinde görev alırken, 63'ü görev almadığı (%36,4) görülmektedir.

Kökçü'nün 2010 yılındaki ortaöğretim kurumlarının afet ve acil durum hazırlıklarını değerlendirmek adına yürüttüğü tezinde, velilerin %16,5'inin afet planlama komitesinde yer almadıkları, %18,5'inin acil durum malzemeleri tedarikinde yardımcı olmadıkları, %25,2'sinin acil durum tatbikatlarına ve eğitimlerine katılmadıkları saptandı. Çalışmamızda ise okullar afet ve acil durum hazırlık çalışmalarına veli ve öğrencilerin katılım durumlarını değerlendirildiğinde, %27,7'si afet planlama komitesinde öğrenci ve velilerin yer aldığını, %27,7'si öğrenci ve velilerin acil durum malzemelerinin tedarikinde yer aldıklarını, %31,8'i öğrenci ve velilerin tatbikatlara katıldığını belirtmiştir.

Özmen ve vd. 2015 yılında çalışmasında okul afet ve acil durum yönetimi planlarının değişen tehlike ve risklere, tatbikatlardan ve afetlerden elde edilen deneyimlere, personel ve öğrenci sayısındaki değişikliklere göre sürekli kontrol edilerek revize edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Çalışmamızda da bu öneriyi destekler nitelikte katılımcıların %46,2'si afet planlarının kavranıp kavranmadığının kontrolünün yapıldığını ifade etmiştir.

Çalışma sonuçlarında kurumsal hazırlık puan ortalamaları evli olanların $46,38 \pm 23,540$ iken bekar olanların ise $33,00 \pm 21,349$ olduğu görülmüştür. Evli olan katılımcıların kurumsal hazırlıklarının orta düzey, bekar olan katılımcıların düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Bu farklılığın temel nedeni risk algısı ve değer ölçütlerinin farklı olması düşünülmüştür. Literatürde benzeri bir çalışma bulunamamıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Araştırma sonucunda katılımcıların kurumsal hazırlık puanı ortalamaları $41,74 \pm 23,622$ bulunmuştur. İlçe bazında değerlendirildiğinde kurumsal hazırlık puan ortalamaları Şiran'da yaşayanların $55,98 \pm 20,790$, Kelkit'te yaşayanların $43,97 \pm 21,209$, Merkez'de yaşayanların $42,79 \pm 25,148$, köyünde yaşayanların $41,87 \pm 21,992$, Torul'da yaşayanların $24,61 \pm 16,205$ olduğu görülmüştür. Medeni durum açısından bakıldığında kurumsal hazırlık puan ortalamaları evli olanların $46,38 \pm 23,540$ iken bekar olanların ise $33,00 \pm 21,349$ olduğu görülmüştür. Yaş aralığı açısından değerlendirildiğinde kurumsal hazırlık puan ortalamaları 41-50 arasında olanların $53,62 \pm 25,221$, 51-60 arasında olanların $50,42 \pm 23,622$, 31-40 arasında olanların $45,71 \pm 23,928$, 22-30 arasında olanların ise $31,96 \pm 19,362$ olduğu görülmüştür. Görevde çalışma yılları bazında değerlendirme yapıldığında kurumsal hazırlık puan ortalamaları çalışma yılı 21 yıl ve üzeri olanların $59,95 \pm 21,075$, 11-15 yıl olanların $52,96 \pm 25,165$, 16-20 yıl olanların $51,41 \pm 21,574$, 6-10 yıl olanların $38,76 \pm 19,383$, 0-5 yıl olanların ise $27,52 \pm 18,716$ olduğu görülmüştür. Görev açısından değerlendirme yapıldığında kurumsal hazırlık puan ortalamaları idarecilerin $64,66 \pm 28,670$ iken idareci olmayanların ise $40,18 \pm 22,511$ olduğu görülmüştür.

Katılımcılar okullarında kurulan Acil Durum Ekibindeki Görevlerine göre değerlendirildiğinde 26' sı söndürme (%15,0), 23'ü Koruma (%13,3), 39'u kurtarma (%22,5), 22' si ilk yardım (%12,7) ekibinde görev alırken, 63'ü görev almadığı (%36,4) görülmektedir.

Katılımcıların %50,3'ü okullarında ilkyardım/revir odası bulunmadığı, %22'si ise ilkyardım/revir odası varlığını bilmediğini, %30,6'sı okullarında ise ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerlerin uygun şekilde işaretlenmediğini, %24,9'u ise ilkyardım malzemelerinin bulunduğu yerlerin uygun şekilde işaretlenme durumunu bilmediğini belirtmiştir.

Katılımcılar afet ve acil durumlara karşı koordinasyon sağlayan kuruluşların bilinirliği düşük olduğu görülmüştür. Okullar afet ve acil durum hazırlık çalışmalarına veli ve öğrencilerin katılım durumlarını düşük olduğu, okullarında acil durum servislerinin bulunma sayılarının düşük olduğu, haberleşme hazırlık yeterlilikleri düşük

olduğu kurumların ve olay koordinesi için haberleşme bilgi ve ekipmanlarının düşük olduğu, katılımcılar lojistik hazırlık yeterlilikleri düşük olduğu görülmüştür.

Katılımcılar okul tatbikat planlama ve yapılma durumları değerlendirildiğinde, %45,1'i tahliye tatbikatları yapıldığını, %65,3'ü yangın, %67,6'sı deprem, %45,1'i arama-kurtarma, %43,4'ü ilk yardım tatbikatlarının yapıldığını, %42,2'i yapılan tatbikatlara ilgililerin katıldığını belirtmiştir.

Katılımcıların %31'i olay komuta merkezinin belirlendiği, %48'i okullarının afet ve acil durum müdahale ekibinin olduğu, %19,7'si eğitim için alternatif bina belirlendiğini belirtmiştir.

Katılımcılar afet sonrası yapılacak iyileştirme çalışmaları ile ilgili sorulara, %22,5 okulunuzda afet yardımınız için kayıt tutma gereçleri ve mali yardım kaynakları belirlendiğini, %27,7'i kayıp çalışanlar veya öğrenciler için izlenecek yol belirlendiğini, %19,1'i öğrenci ve velilere psikolojik destek verebilecek kurum ve kuruluşlarla önceden yapılmış anlaşmalar olduğunu, %22'si binalara kısa zamanda dönülemediği durumunda öğrenciler için belirlenmiş alternatif öğretim programlarının olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %19,1'i ise kurumlarında afet ve acil durumlar için bir uzman olduğunu ifade etmiştir.

Okul yetkilileri, bir afet öncesi ve sırasında alınan önlemleri planlamalı, afet sonrasında başa çıkmak için stratejiler geliştirmelidir. Her okulun planı ve pozitif okul iklimi benzersizdir ve açıkça planlanmalıdır. Afet planları bir şehirdeki farklı tehlike potansiyeli olan her okul binası için ayrı ayrı yapılmalıdır. Afet planları hazırlık, zarar azaltma, müdahale, iyileştirme katmanlarını barındırmalı ve güncellemeleri yıllık bazda personele dağıtılmalıdır. Toplumsal kaynaklar ve organizasyonlar afet ekibinde olmalı ve plan geliştirme aşamasında kullanılmalıdır. Yöneticilerin afetlere hazırlıklı olma planlaması hakkında eğitim almaları gerekir. Afet planları kırsal ve kentsel bazda değerlendirilerek, tahliye prosedürlerini, etkili bir iletişim sisteminin planlanmasını, personel ve öğrenci eğitimlerini içeren ve kriz sırasında ve sonrasında okula yardımcı olması için dahil edilen kurumları, okulun mevcut kapasitesi ve imkanları çerçevesinde esnek hazırlanmalıdır. Afetin öğrenciler üzerindeki uzun vadeli psikolojik etkileri ve başarıları üzerindeki ikincil etkileri konusunda çalışmalar yürütülmeli ve okulların iyileşmeye yardımcı olmak için uygulayacağı başa çıkma stratejilerini ortaya konmalıdır. Okul yöneticilerine ve öğretmenlere okul bölgesi içindeki zihinsel sağlık

ihtiyaçları için yeterli eēitim ve kaynaklar saēlanmalıdır. Eēitim afetlerde hayatta kalmak için en etkili faktörlerden birisi olduēundan dolayı eēitim yönetmelikleri, kanunlar vb. mevzuat ile desteklenmesi gerekmektedir.

Afet planlarında sadece okul personeli deēil veliler, öērenciler, remi kurumlar ve STK lar ile ortak hareket edilmeli ve bütün afet yönetim aēamasında destek olacak şekilde kullanılmalıdır. Bu aēamalarda etkilenmesi muhtemel yada etkilenmiē öērencilerin endiēelerine öncelik tanınarak saēduyu ile hareket edilmelidir. Planlar hazırlanıp bırakılmamalı tüm personelin afet hazırlıkları ve kurtarmanın her yönüyle doēru eēitildiēinden emin olunmalıdır. Okullar için afet planlaması teorik deēildir. Bir felaket anında personel belirlemek ve eēitmek için vakit olmayacaēından tüm personelin kapasite ve yeterlilikleri afet öncesinde dikkatle planlanmalıdır. Yerinde kapsamlı bir plana sahip olmak tek baēına yeterli olmadıēından dolayı planlamaya ek olarak, yeterliliklerin ve eēitimlerini geliştirilmelidir.

İletişim afet planında ele alınmalı, sorumluluk alanları tanımlanmalıdır. Acil durumlar ortaya çıktıēında, velileri ve paydaēları bilgilendirilmek için mevcut olanlara ek olarak alternatif iletişim yolları olmalıdır.

Afetlere hazırlık anlamında ön iyileētirmede hayat kurtaracak temel ihtiyaçlar (su, gıda malzemesi, ilaç vb.) belirlenmeli ve okullarda uygun koēullarda depolanmalıdır. Güncelliēini ihmal edilmeden saēlanmalıdır.

Okullarda yapılan planlar ve tatbikatlar, verilen eēitimler, oluēturulan müdahale ekipleri ve depolanan malzemeler genellikle yangın olaylarına yönelik tedbir ve alıēmaları içermektedir. Temel nedeni yönetmeliklerdir. Oysa yangının yanında bölgesel olarak çok eēitli afet tehlike ve riskleri mevcuttur. Güvenli okul içerisinde deēerlendirildiēinde farklı zarar olgusu olan afetlere maruziyet yaēayacaktır. Okul yönetimi temel tehlike ve riskleri maruziyet düzeylerini, karēılaēma sıklıēına baēlı olarak afet eēitlendirilip planlama ekiplerinin güncelliēi oluēturulmalıdır.

Afet planları oluēturulduktan sonra okul bölgeleri onları rafa koymak yerine personele yıllık eēitim ve güncelleme saēlamaya teēvik edilmemektedir. Okullara alanında uzman eēitmenlerin gönderilmesi, video ile eēitim, evrimii eēitim, hizmet içi eēitim vb. bölgesel afet risklerine göre düzenlenecek eēitimler hem dikkat çekici hem de etkili olacaktır. Hedef kitleye ve okul tehlikelerine uygun modern ve güncel eēitimler materyalleri hazırlanmalı ve metotlar geliştirilmelidir.

Tatbikatların beklenmedik zamanlarda yapılması, okulun organizasyonunu test eden gerçek senaryoları içermesi ve kurumun afetlere cevap verebilirliğinin denetleyip eksikliklerinin görülmesinin sağlanmalıdır. Kriz tatbikatları ve eğitimi, bir okul binasını tüm kullanıcıları ile birlikte uygulanmalıdır.

Afet planları oluşturulurken öğrencilerin fiziksel şartları ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalı, kısıtlılıkları ve güçlü yönlerine yer verilmelidir.

Okullar; bilgi, öğrenci ve dikkat isteyen kitleleri kontrol edemediklerinde tahliye planları etkinliğini kaybedecektir. Okullar için afet planı afetin bütün safhalarını içermeli, bu safhalarda kullanıcılarına, ekipmanlarına ve bölge ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için önleme ve koruma tabanlı çok yönlü ve dirençli olmalıdır.

Afetlerin yeri, zamanı, büyüklüğü, zarar verebilirliği net bilinmemektedir. Envanterlerin, ihtiyaçların, gereksinimlerin, mevcut durumu içeren hızlı cevap verebilen kapsamlı veri tabanları oluşturulmalıdır. Müdahale ekip sorumluları, öğrenci mevcudu ve demografik bilgileri, en kısa erişim yolları, kaynak tahsisi ve ihtiyaçları önceliklendirmeyi içerisinde barındıran Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) gibi teknolojiler kullanılarak hazırlanmalıdır.

Okulların afetlerle mücadelede; tehlike ve risk analizleri, tatbikatlar, eğitimler, müdahale ekiplerinin kurulup koordinasyonunun sağlanması, kurumların fiziki şartlarına uygun ve esnek planların hazırlanması, acil durum haberleşmesi, lojistik kaynakların oluşturulup, yönetilmesi, afet türlerine ve çevre koşullarına bağlı zarar azaltma ve önleme çalışmalarını yürütülmesi için kurumlarında lisans düzeyinde afet ve acil durumlara yönelik eğitim almış personel istihdam edilmelidir.

KAYNAKÇA

- ALEMDAĞ Selçuk, AKGÜN Aykut, KAYA Ayberk ve GÖKÇEOĞLU Candan; (2014), ‘‘A Large And Rapid Planar Failure: Causes, Mechanism And Consequences (Mordut, Gumushane, Turkey)’’, **Arabian Journal of Geosciences** Vol: 7, Number 3, ss.1205
- Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun; (2009), **Resmi Gazete**, 17.6.2009 Sayı: 27261.
- Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği; (2013), **Resmi Gazete**, 18/12/2013 Sayı: 28855.
- AFAD; (2014), Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü, T.C. Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, Ankara.
- AKPINAR Burhan ve KÖKSALAN Bahadır; (2003), ‘‘Olağanüstü Haller ve Okul’’, **Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt: 13, Sayı: 1, ss. 151-158.
- AKSOY Hasan Hüseyin ve AKSOY Naciye; (2003), ‘‘Okullarda Krize Müdahale Planlaması’’, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt:36, Sayı:1-2, ss. 37-49
- BARIŞ Şerif, GERDAN Serpil, ÖZMEN Bülent; (2013), **Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Planı Hazırlama Kılavuzu**, AFAD Yayınları, Ankara.
- BARIŞ Şerif, GERDAN Serpil, ÖZMEN Bülent; (2013), **On Adımda Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Planı Hazırlama Kılavuzu**, AFAD Yayınları, Ankara.
- BARNES Jill Maria; (2013), School Disaster Needs for Students with Disabilities: Voices from the Field University Of California, Doctor Thesis, Los Angeles.
- BAYRAK Temel, ULUKAVAK Mustafa ve AÇAR Selim; (2010), ‘‘Gümüşhane Heyelanları’’, **Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi** Cilt: 2, No: 1, ss. 1-12.
- COETZEE Christo & VAN NIEKERK Dewald; (2012), ‘‘Tracking the Evolution of the Disaster Management Cycle: A General System Theory Approach’’, **Jàmbá: Journal of Disaster Risk Studies** 4(1), ss. 1-9.
- ÇALIŞKAN Ömer; (2011), **Depreme Karşı Yapısal Olmayan Risklerin Azaltılması**, Ed: Mikdat Kadioğlu, AFAD Yayınları (İSMEP), İstanbul.
- ÇOKLUK Ömay, ŞEKERCİOĞLU Güçlü ve BÜYÜKÖZTÜRK Şener; (2010), **Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik SPSS Ve LISREL Uygulamaları** (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınevi.

- DEMİR Alpaslan ve AKTAŞ Esat; (2008), “Gümüşhane Sancağında Doğal Afetler (1888–1910)”, **Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi OTAM**, 24(24), ss. 21-54.
- Department of Education and Early Childhood Development; (2010), **Emergency Management Guidelines, State of Victoria**, www.education.vic.gov.au, ss. 5-20.
- DÖNMEZ Burhanettin; (2001), “Okul Güvenliği Sorunu ve Okul Yöneticisinin Rolü”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi**, 7(1), ss.63-74.
- DÖŞ İzzet ve CÖMERT Muhammet; (2012), “İlköğretim Okullarında Kriz Yönetimi Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Vol: 9, Sayı: 20, ss. 329-346.
- EDWARD Ballard Keith; (1993), The Impact Of Disaster On A School District: The Oologah Tornado, Oklahoma State University, Doctor Thesis, Tornado.
- ERGÜNAY Oktay ve ÖZMEN Bülent; (2013), **Afet Eğitimi El Kitabı III Okul Afet ve Acil Durum Yönetimi Planlama Kılavuzu**, T.C. MEB ve JICA Okul Tabanlı Afet Eğitimi Projesi, Ankara.
- ERKAN Burçak B., ÖZMEN Bülent, GÜLER Hüseyin; (2011), “Türkiye’de Afet Zarar Azaltımını Sürdürülebilir Eğitimle Sağlamak”, **1. Türkiye Deprem Mühendisliği ve Sismoloji Konferansı**, Ankara.
- EROĞUL Neslihan ; (2010), İlköğretim Okullarında Okul Güvenliği (Edirne İli Örneği), Trakya Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- FAN Xitao, THOMPSON Bruce and WANG Lin; (1999), "Effects of Sample Size, Estimation Methods, and Model Specification on Structural Equation Modeling Fit Indexes," **Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal**, 6 (1), ss.56-83.
- FERNANDEZ Antonio and BERSE Kristoffer; (2010), “One Million Safe Schools and Hospitals Campaign Guidance Notes School Emergency and Disaster Preparedness”, UNISDR Asia and the Pacific.
- GENÇ Fatma N., (2007), “Türkiye’de Doğal Afetler ve Doğal Afetlerde Risk Yönetimi” **Stratejik Araştırmalar Dergisi (9)**, Genelkurmay Basımevi, Ankara. ss. 201-226.
- GİLL Duane A. & PİCOU J. Steven; (1998), “Technological Disaster And Chronic Community Stress”, *Society & Natural Resources*, 11:8, ss.795-815
- GOVERNMENT OF SAMOA; (2011), **Samoa National Action Plan for Disaster Risk Management 2011-2016**, Disaster Management Office, Samoa.

- GÖKÇE Oktay, ÖZDEN Şenay ve DEMİR Adem; (2008), **Türkiye’de Afetlerin Mekânsal ve İstatistiksel Dağılımı Afet Bilgileri Envanteri**, T.C Bayındırlık Ve İskân Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Afet Etüt ve Hasar Tespit Daire Başkanlığı, Ankara.
- GÖKÇE Oktay ve TETİK Çiğdem; (2012), **Teoride ve Pratikte Afet Sonrası İyileştirme Çalışmaları**, AFAD, Ankara.
- GÖRMEZ Nihan, KÖKSALAN Murat and SALMAN F. Sibel; (2011), Locating Disaster Response Facilities İn Istanbul, **The Journal of the Operational Research Society**, Vol. 62, No. 7 , ss.1239-1252.
- HOOPER Daire, COUGHLAN Joseph and MULLEN Michael; (2008), Structural Equation Modelling: Guidelines for Determining Model Fit. **Electronic Journal of Business Research Methods**, 6(1), ss.53-60.
- HOSSEİNİ Mahmood and IZADKHAH Yasamin; (2006) "Earthquake Disaster Risk Management Planning İn Schools", **Disaster Prevention and Management: An International Journal**, Vol. 15 Issue: 4, ss.649-661.
- HOYOİS, ,P., BELOW,R., SCHEUREN, J-M., GUHA-SAPİR.D. May; (2006), **Annual Disaster Statistical Review Numbers and Trends**. University Catholique de Louvain-Brussels-Belgium. Brussels. www.cred.be.
- HU Li.Tze and BENTLER Peter M.; (1999), "Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives," **Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal**, 6 (1), ss.1-55.
- International Strategy for Disaster Reduction (ISDR); (2007), Towards a Culture of Prevention: Disaster Risk Reduction Begins at School Good Practices and Lessons Learned, ss. 2-130.
- JOYCE Karen, WRİGHT Kim, SAMSONOV Sergey and AMBROSİA Vincent; (2009), **Remote Sensing and The Disaster Management Cycle**, JEDLOVEC Gary (Ed.), **Advances in Geoscience and Remote Sensing**, Published by In Tech, China, ss.317-346.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNISDR); (2015), **Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030**, www.unisdr.org, ss.14.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction - Regional Office for Arab States (UNISDR ROAS) and Arab Network for Environment and Development (RAED); (2011), **An**

Overview of Environment and Disaster Risk Reduction in the Arab Region A Community Perspective, pp. 6.

- IŞIK Halil; (2004), “Okul Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı:164.
- IŞIK Özden, AYDINLIOĞLU Hakan M., KOÇ Selma, GÜNDOĞDU Oğuz, KORKMAZ Gülcan ve AY Asime; (2012), “Afet Yönetimi ve Afet Odaklı Sağlık Hizmetleri”, **Ok Meydanı Tıp Dergisi**, (28). ss.82-123.
- IŞIKARA Ahmet M. ve ÇALIŞKAN Ömer; (2010), **Okullarda Afete Hazırlık**, 1. Baskı, UNİCEF, İstanbul.
- KADIOĞLU Mikdat; (2008), **Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri**, KADIOĞLU Mikdat, ÖZDAMAR Emin (Ed.), **Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri**, Ankara: JICA Türkiye Ofisi. ss. 1-34.
- KADIOĞLU Mikdat; (2006), “Afetler Konusunda Kamuoyunun Bilinçlendirilmesi ve Eğitimi Ed: Mikdat Kadioğlu ve Emin Özdamar, **Afet Yönetiminin Temel İlkeleri**, JICA Türkiye Ofisi Yayınları, No:1, 2.baskı, Ankara.
- KADIOĞLU Mikdat, GÜRKAYNAK İpek ve BOYDAK Alp; (2013), **Kızılay İle Güvenli Yaşamı Öğreniyorum 4. Sınıf ve Üzeri İçin**, Evos Matbaacılık Türk Kızılay’ı Ankara.
- KEPEKÇİ Dilek; (2007), “Bütünleşik Afet Yönetim Sisteminde Kriz Yönetimi Kapsamı İçinde İstanbul İçin Yapılan Afet Acil Yardım Planı Bilgilendirmesi ve Değerlendirilmesi”, **6. Ulusal Deprem Mühendisliği Konferansı**, İstanbul.
- KHAN Himayatullah, LAURA V. Giurca and KHAN Asmatullah; (2008), Disaster Management Cycle A Theoretical Approach, *Journal of Management and Marketing*, 6(1), ss.43-50.
- KINGSHOTT Brian F. and MCKENZIE Douglas G.; (2013), Developing Crisis Management Protocols in the Context of School Safety, *Journal of Applied Security Research*, 8, ss.222–245.
- KLINER Rex B.; (2005). Principle and practice of structural equation modelling. (Second Edition). New York: The Guilford Press, New York.
- KÖKÇÜ Aysel; (2010), İstanbul’daki Ortaöğretim Kurumlarında Afet ve Acil Durum Hazırlıklarının Değerlendirilmesi, Marmara Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.

- LEBLEBİCİ Özkan; (2014), ‘‘Afetlerde Kamu Yönetiminin Rolü ve Toplum Temelli Afet Yönetimine Doğru’’, **Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** - Yıl 7, Sayı 2, ss. 457-477.
- LİND A Fain, BUTTON Charlotte A. and MOONEY Suzanne; (1994), Organizational Aspects of Disaster, Diane Myers (Ed.) Disaster Response and Recovery: A Handbook for Mental Health Professional, DHHS Publication No: (SMA) 94-3010.
- LOTT Mary Keane; (2012), Crisis Management Plans in Higher Education: Commonalities, Attributes, and Perceived Effectiveness, Gallaudet University, Doctor Thesis, USA.
- MAIDA Charles V.; (2012), Crisis Preparedness, Loyola University, Doctor Thesis, Chicago.
- MCENTİRE David A.; (2010), **Disaster Response and Recovery: Strategies and Tactics for Resilience: Second Edition**, John Wiley & Sons, United States of America.
- MEMDUHOĞLU Hasan B. ve TAŞDAN Murat; (2008), ‘‘ Okul ve Öğrenci Güvenliği: Kavramsal Bir Çözümleme’’, **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 3(34), ss.69-83.
- MENZER Sandra Sequoia; (2000), Requiring Implementation Of A Natural Disaster Preparedness Program In Hawan's Public Schools, Michigan State University, Master Thesis, USA.
- MERAL Cem; (2014), Gümüşhane İlinin Köse İlçesinde Halkın Afet Konusundaki Bilgi ve Bilinç Düzeylerinin Tespiti Araştırması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane.
- MOMANİ Naill M. and SALMİ Asad; (2012), "Preparedness Of Schools İn The Province Of Jeddah To Deal With Earthquakes Risks", **Disaster Prevention and Management: An International Journal**, Vol. 21 Issue: 4, ss.463-473.
- MURRAY Robert D., GEREİGE Rani S., GRANT Linda M., LAMONT Jeffrey H., MAGALNİCK Harold, MONTEVERDİ George J., PATTİSHALL Evan G., ROLAND Michele M., WHEELER Lani S. M., DEVORE Cynthia DiLaura, BARNETT Stephen E.; (2008), **Disaster Planning for Schools**, Pediatrics; ss.122-895.
- MUTCH Carol; (2014), ‘‘The Role Of Schools İn Disaster Preparedness, Response And Recovery: What Can We Learn From The Literature?’’, **Pastoral Care in Education**, 32:1, ss. 5-22.
- NAS Serkan ve BAYRAM Adem; (2008), Municipal solid waste characteristics and management in Gümüşhane, Turkey, Waste Management Vol:28 No:12, ss.2435-2442.

- National Research Council, & Geographical Sciences Committee. (2011). **Building Community Disaster Resilience Through Private-Public Collaboration**. National Academies Press, USA.
- National Research Council. (2011). **National Earthquake Resilience: Research, Implementation, And Outreach**. National Academies Press, USA.
- Committee on Increasing National Resilience to Hazards and Disasters; Committee on Science, Engineering, and Public Policy; (2012), **Disaster Resilience: A National Imperative**, National Academies Press, USA.
- ÖCAL Adem; (2007), ‘‘İlköğretim Okullarında Deprem Hazırlıkları: Kırıkkale İl Örneği’’, **Kastamonu Eğitim Dergisi**, Cilt:15 No:1, ss.1-12.
- ÖNER İlknur; (2007), ‘‘Tunceli İlinin Afet Tehlike ve Riskleri’’, **TMMOB Afet Sempozyumu**, ss. 213-230.
- ÖZKUL Barış ve KARAMAN Erkan; (2007), ‘‘Doğal Afetler İçin Risk Yönetimi’’, **TMMOB Afet Sempozyumu**, ss.251-260.
- ÖZMEN Bülent; (2000), ‘‘17 Ağustos İzmit Körfezi Depremi’nin Hasar Durumu (Rakamsal Verilerle), TDV/DR 010-53, **Türkiye Deprem Vakfı**,
- ÖZMEN Bülent, GERDAN Serpil ve ERGÜNAY Oktay; (2015), ‘‘Okullar İçin Afet ve Acil Durum Yönetimi Planları’’, **Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırma Dergisi**, Cilt:3, Sayı:1, ss. 37-52.
- ÖZMEN Bülent, NURLU Murat, KUTERDEM Kerem, TEMİZ Ahmet; (2005), Afet Yönetimi ve Afet İşleri Genel Müdürlüğü, **Kocaeli Deprem Sempozyumu**, Kocaeli. ss: 1472-1474
- ÖZTÜRK Mustafa Kemal; (2013), ‘‘Sınıf Öğretmeni Adaylarının Deprem Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma’’, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 28(1), ss. 308-319
- ÖZTÜRK Nurettin; (2003),‘‘ Türkiye’de Afet Yönetimi: Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri’’, **Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi**.12(4), ss.42-64.
- PATON Douglas and JOHNSTON David; (2004), ‘‘Disaster and Communities: Vulnerability, Resilience and Preparedness,’’ **Disaster Prevention and Management: An International Journal**, Vol. 13 Issue: 4, ss. 307-314.

- RAO Ramesh R., EISENBERG Jon and SCHMITT Ted; (2007), **Improving Disaster Management: The Pole of IT in Mitigation, Preparedness, Response and Recovery**, The National Academies Press, USA.
- RAWLS Carmen and TURNQUIST Mark; (2010), Pre-Positioning Of Emergency Supplies for Disaster Response, **Transportation Research Part B** 44 ss.521–534.
- ROBERTS Michelle and STEPHENS Mark; (2002), Emergency Management In Schools, Emergency and Security Management Branch Department of Education and Training Victoria.
- SANDERSON David and SHARMA Anshu; (2016), **World Disasters Report Resilience: Saving Lives Today, Investing for Tomorrow**, Imprimerie Chirat.
- SCHULTZ Summer M.; (2014), Crisis Planning In South Dakota Public Schools, University of South Dakota, Doctor Thesis, South Dakota.
- SCHUMACKER Randal E. and LOMAX Richard G.; (1996). A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- SHALUF Ibrahim Mohamed; (2007), "Disaster types", **Disaster Prevention and Management: An International Journal**, Vol. 16 Issue: 5, ss.704-717.
- SHALUF Ibrahim Mohamed; (2008), "Technological disaster stages and management", Disaster Prevention and Management: An International Journal, Vol. 17 Issue: 1, ss.114-126.
- STEIGER James H.; (1990), Structural model evaluation and modification. Multivariate Behavioral Research, Vol: 25, Iss:2, ss. 214-220.
- SUBRAMANIAM Divya Swetambri; (2014), Factors Predicting Personal Disaster Preparedness Of School Nurses, Saint Louis University, Doctor Thesis, Spain.
- ŞEHRIBANOĞLU Sanem; (2005), “Yapısal Eşitlik Modelleri ve Bir Uygulaması”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Zootekni Anabilim Dalı, Van.
- T.C. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Deprem Araştırma Dairesi Başkanlığı; (1996), **Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası İndeks Yerleşim Birimleri ve Deprem Bölgeleri**, Ankara.
- TUCKER Joy; (2012), Perceptions of Crisis Management in a K-12 School District, Missouri Baptist University, Doctor Thesis, Hong Kong.

- URAL Derin, ÖZMEN Bülent, ÇOBAN Hasan ve YILMAZ Selen; (2014), **Afet Yönetiminde Etkinlik T. C. Kalkınma Bakanlığı Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Ankara.
- UZUNÇIBIK Levent; (2005), Yerleşim Yerlerinde Afet Ve Risk Yönetimi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- WISNER Ben & ADAMS John; (2002), **Environmental Health in Emergencies and Disasters: A Practical Guide**. Geneva, Switzerland: World Health Organization, ss.3-5.
- Yİ Wei and ÖZDAMAR Linet; (2007), A Dynamic Logistics Coordination Model For Evacuation And Support İn Disaster Response Activities, **European Journal of Operational Research** 179 ss.1177–1193.
- ZAMAN Mehmet ve DOĞANAY Serkan; (2000), “Şehir Coğrafyası Açısından Bir İnceleme: Gümüşhane”, **Doğu Coğrafya Dergisi**, Cilt:6, Sayı:3, ss. 245-285.
- ZİMMERMAN Rae; (1985), “The Relationship of Emergency Management to Governmental Policies on Man-Made Technological Disasters”, **Public Administration Review**, Vol. 45, Special Issue: Emergency Management: A Challenge for Public Administration, ss. 29-39.
- GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ: <http://www.gumushane.gov.tr/cografi-konum>, Erişim Tarihi: 21.12.2017.
- AFAD: <https://deprem.afad.gov.tr/deprem-bolgeleri-haritasi#>, Erişim Tarihi: 01.11.2017
- ASIAN DISASTER REDUCTION CENTER (ADRC): <http://www.adrc.asia/publications/terminology/top>, Erişim Tarihi: 27.11.2017
- EM-DAT: THE OFDA/CRED INTERNATIONAL DISASTER DATABASE: Université Catholique de Louvain, Brussels, Belgium, www.emdat.be, Erişim Tarihi: 27.11.2017
- AFADEM: <https://afadem.afad.gov.tr/tr/3880/Dogal-Afetler>, Erişim Tarihi 12.12.2017
- DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ: <http://www.who.int/hac/about/definitions>, Erişim Tarihi: 12.12.2017
- TÜRK DİL KURUMU: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts, Erişim Tarihi: 12.12.2017.
- METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ: <https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirmeil-ve-ilceleristatistikGUMUSHANE>, Erişim Tarihi: 21.12.2017.
- TUİK: <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist>, Erişim Tarihi: 21.12.2017.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Vildan ORAL

Doğum Yeri ve Tarihi: İzmir/ 03.08.1993

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi-Acil Yardım ve Afet Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Gümüşhane Üniversitesi-Afet Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi- Araştırma Görevlisi

Gümüşhane Üniversitesi-Araştırma Görevlisi

İletişim

E-posta Adresi: vildanoral.comu@hotmail.com

Tarih: 10.01.2018

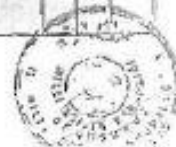
EKLER

Ek 1. Anket Formu

İLKÖĞRETİM OKULLARININ AFET VE ACİL DURUMLARA YÖNELİK KURUMSAL HAZIRLIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ÖLÇEĞİ	
Değerli Katılımcı,	
Bu çalışmamızın amacı, Giresun'da ilköğretim okullarında afet ve acil duruma hazırlıkları değerlendirmektir. Anketle bulunan soruları yanıtlayarak cevaplar formunuza ekli tutulacak ve tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Bu anket ile bilginizden alınmaktadır. İlköğretim demografik bilgileri elde edilmesi amacıyla hazırlanan soruların aşağıdaki bölüme ile afet ve acil durumlara kurumsal hazırlıklarını değerlendirmek amacıyla hazırlanan sorulardan meydana gelmektedir. Anket sonuçlarının aşağıdaki tablolarda ilgili soruları yanlış ve doğru olarak yanıtlanarak görülmektedir. Lütfen nakillerin karınıza idari bilginizdir.	
İzgi ve yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.	
Doç. Dr. A.Ö. Ahmet KAYA Arş. Gör. Vahide ORAL	
DEMOGRAFİK BİLGİLER	
Cinsiyet:	☐ Erkek ☐ Kadın
Medeni Durum:	☐ Evli ☐ Bekler
Yaş:	☐ 22-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61 ve üzeri
Çalışma Süresi:	☐ 0-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 ve üzeri
Eğitim Durumu:	☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora
Görev Yaptığı Yer:	☐ Mektap ☐ Kütüphane ☐ Kafe ☐ Kurum ☐ Sıra ☐ Tesis
Kurumun Görevi:	☐ Müdürlük ☐ Müdürlük Yardımcısı ☐ Sınıf Öğretmeni
Acil Durum Eki Eki:	☐ Sınıf Tene ☐ Kurum ☐ Kurumun ☐ İhtiyatları ☐ Görev Alınanları

SÖNME NO	İLKÖĞRETİM DALLA-01 İÇİN KURUMSAL HAZIRLIK KONTROL LİSTESİ	Eylem	İzleme	Değerlendirme
İzlenim Tanımları	1. Öğrenci sınıfı düzeni sağlanıyor mu?			
	2. Öğrenciler için aydınlatma, ısıtma vs. diğerleri yeterli miktarda bulunuyor mu?			
	3. Okulda sınıfl yapısı düzenli ve öğrencilerin rahatlıkla oturabileceği, dinlenebileceği, çalışabileceği bir yapıda mı?			
2. Sınıf Çalışmaları	4. Aritmetik işlemleri öğrenen öğrencilerin öğrenme süreci nasıl ilerliyor?			
	5. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	6. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
3. Sınıf Çalışmaları	7. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	8. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	9. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
4. Sınıf Çalışmaları	10. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	11. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	12. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
5. Sınıf Çalışmaları	13. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	14. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	15. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
6. Sınıf Çalışmaları	16. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	17. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	18. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
7. Sınıf Çalışmaları	19. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	20. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	21. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
8. Sınıf Çalışmaları	22. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	23. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	24. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
9. Sınıf Çalışmaları	25. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	26. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	27. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
10. Sınıf Çalışmaları	28. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	29. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	30. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
11. Sınıf Çalışmaları	31. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	32. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	33. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
12. Sınıf Çalışmaları	34. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	35. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	36. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
13. Sınıf Çalışmaları	37. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	38. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	39. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
14. Sınıf Çalışmaları	40. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	41. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	42. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
15. Sınıf Çalışmaları	43. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	44. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	45. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
16. Sınıf Çalışmaları	46. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	47. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	48. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
17. Sınıf Çalışmaları	49. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	50. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	51. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
18. Sınıf Çalışmaları	52. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	53. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			
	54. Öğrencilerin sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri nasıl yapıyor?			

SORU NO	İNŞAATİTİM OKULLARI İÇİN NUBRUAL İZLENİMLER KONTROL LİSTESİ	Evet	Hayır	Notlar
A) Genel	53 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri ile ilgili yazışmalar, görüşmeler, raporlar, notlar vb. bulma için yetkililerin bulundukları yerleri belirlemek mümkün mü?			
	54 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri, verilen bir planda en az 1000 adet TV ve radyo bulundukları yerleri belirlemek mümkün mü?			
	55 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	56 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
B) Fiziksel	57 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	58 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	59 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	60 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
C) Yürütme	61 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	62 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	63 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	64 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	65 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	66 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	67 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	68 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	69 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	70 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	71 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	72 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	73 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	74 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	75 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	76 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
D) Etiler	77 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	78 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	79 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	80 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	81 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	82 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	83 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	84 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	85 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	86 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	87 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	88 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	89 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	90 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	91 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	92 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
E) Diğer	93 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	94 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			
	95 Okulda yasal ve asil durum yetkilileri bulundukları yerleri, arama cihazları vb. bulmak mümkün mü?			

Ek 2. Araştırma İzni

T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55968067/604.01.01/11909544
Konu: Anket Çalışması

07.08.2017

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve
Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.
b) 27/07/2017 tarih ve E.5015 sayılı yazınız.

Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans programı öğrencisi Vildan ORAL "İlköğretim Okullarının Afet ve Acil
Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli
Örneği" konulu anketin Müdürlüğümüze bağlı temel eğitim okullarında ekte gönderilen
onaylı anket formlarının kullanılması koşuluyla uygulanması ile ilgili 04/08/2017 tarih ve
11838091 sayılı Valilik Oluru ekte gönderilmiştir.

Gereğini rica ederim.

Seydi DOĞAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ekler:
1-Valilik Oluru
2-Onaylı Anket Formları

Güvenli Elektronik İmza
Aşağı İmza
08-08-2017
Faruk YAKUT
Memur

Karaca Mah. Sebuhünin Ayağı Cad.
No:4 / GÜMÜŞHANE
Belge Geçer :0456 213 1017
E-Posta: gumushane@meb.gov.tr

Temel Eğitim Şubesi :
Rilgi için: Sayı TOK-Şb. Add.
Dahişim: 0456 2131021-144
http://gumushane.meb.gov.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. İmza bilgileri: gumushane.meb.gov.tr adresinde b805-cf36-36dc-83b1-fdc5 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 55968067-604.01.01-E.11838091
Konu : Anket Çalışması

04.08.2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve
Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi,
b) Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün
27/07/2017 tarih ve E.5015 sayılı yazıları.

Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans programı öğrencisi Vildan ORAL "İlköğretim Okullarının Afet ve Acil
Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli
Örneği" konulu anketin Müdürlüğümüze bağlı temel eğitim okullarında uygulanması ile
ilgili yazı ve anket formu ekte sunulmuştur.

Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Afet Yönetimi Anabilim Dalı
Yüksek Lisans programı öğrencisi Vildan ORAL "İlköğretim Okullarının Afet ve Acil
Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi: Gümüşhane İli
Örneği" konulu anketin Müdürlüğümüze bağlı temel eğitim okullarında ekte sunulan onaylı
anket formlarının kullanılması koşuluyla uygulanması Müdürlüğümüzce uygun
görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde "OLUR"larınıza arz ederim.

Seyit TOK
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

Uygun Görüşle Arz Ederim.
03/08/2017

İbrahim TAŞ
İl Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
04.08.2017

Seydi DOĞAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Karacık Mah. Sıhhiye Caddesi
No:4 / GÜMÜŞHANE
Bölge Göçeri 20456 213 1017
E Posta: gumushane@mte.gov.tr

Temel Eğitim Şubesi:
Bilgi İçin : Seyit TOK-Şb. Md.
İletişim: 0456 213 1077- 114
http://gumushane.mte.gov.tr

Belgenin güvenli elektronik imza ile onaylanması için: https://emca.gocuk.gov.tr adresinde Gözetim: 070e-3b42-b70a-15c0 kodu ile takip edilebilir.

